

Franz Ziegler - Den Haag.

Ter eerbiedige nagedachtenis aan ons Eere-Lid wijlen
Z. K. Hoogheid PRINS HENDRIK DER NEDERLANDEN.

Bijeenkomst van Vrijdag 26 Oct. 1934 te 's-Gravenhage.

Voorzitter: Zijne Excellentie Luitenant-Generaal b.d.
C. A. PRINS.

Aanwezig: Het Eere-lid Zijne Excellentie Luitenant-
Generaal b.d. J. L. TEN BOSCH.

De VOORZITTER :

Mijne Heeren,

Ik open deze eerste vergadering van ons werkjaar 1934/35 en spreek daarbij den wensch uit dat dit werkjaar voor onze vereeniging een belangrijk en vruchtdragend jaar moge zijn.

Het is ons een voorrecht, hier aanwezig te mogen zien onzen oud-voorzitter Luit.-Generaal b.d. J. L. TEN BOSCH, en voorts den Commandant van het Veldleger, Luit.-Generaal Jhr. W. RÖELL en den Chef van den Generalen Staf, Generaal-Majoor I. H. REIJNDERS.

Teruziende op den tijd, die verlopen is sedert onze laatste bijeenkomst in April j.l., moet ik allereerst memoreeren het overlijden van Z. K. H. den Prins der Nederlanden. (Alle aanwezigen verheffen zich van hunne zitplaatsen.) Wij weten allen dat het 's Prinsen grootste vreugde was om ergens te steunen en te helpen, en zoo is Hij zich zeker ook bewust geweest, dat Hij onze Vereeniging een machtigen steun gaf door het hem aangeboden eerelidmaatschap te aanvaarden. Dat Z. K. H. zelf tot officier was opgeleid en als zoodanig in den troep heeft dienst gedaan, maakte zulks voor onze Vereeniging eene des te grooter eer. Wij zullen zijne innemende persoonlijkheid met eerbied en erkentelijkheid blijven gedenken.

Ik kan U nog mededeelen dat na het overlijden van Z. K. H. den Prins door het Bestuur ten paleize is geteekend in het register van rouwbeklag en dat namens de Vereeniging een krans bij de baar is nedergelegd, waarvoor namens H. M. de Koningin eene dankbetuiging is ontvan-

gen van den Adjudant en particulier Secretaris van wijlen Z. K. H. den Prins, Kolonel Jhr. W. LAMAN TRIP.

Ons Bestuur heeft een tweetal van zijne leden verloren, gelukkig onder voor hen verblijdende omstandigheden; het zijn de Luitenant Kolonels VAN ROYEN en Baron VAN VOORST TOT VOORST, die beiden in eene voor hen zeer eervolle positie naar andere garnizoenen zijn overgeplaatst. Ik ben zeker, uit Uw aller naam te spreken indien ik beiden Heeren dank zeg voor de belangrijke diensten, door hen als bestuurslid, Overste VAN VOORST TOT VOORST bovendien als lid der Redactie van het Wetenschappelijk Jaarbericht, aan de Vereeniging bewezen. (Applaus.)

Bovendien zijn aan de beurt van aftreden onze Secretaris-Penningsmeester, de Res.-Majoor J. P. BOOTS, en de Kapitein A. STRUYVENBERG. Mag ik den Res.-Kapitein KRULS en de Luitenants ZOMER en FORBES WELS verzoeken, voor de in de pauze der vergadering te houden verkiezing het stembureau te willen vormen?

Ons werkplan voor het nieuwe vereenigingsjaar bevat, behalve de voordracht van heden avond, de volgende voordrachten:

Majoor VAN ALPHEN: De strijd om terreinvoorwerpen.

Kapitein ter Zee FURSTNER: De toestand rondom den Pacific van militair en internationaal politiek standpunt bezien.

Majoor-Intendant DE JONGH: Werkzaamheden in vredes- en oorlogstijd — o.m. met het oog op de industrieële en economische oorlogsvoorbereiding — van het dienstvak der Intendance. Organisatie van dat dienstvak.

Majoor VAN TAREL: Rivierovergangen, vooral van technisch standpunt bezien.

1e reserve: Kapitein DIJXHOORN: Onze nieuwe tactische voorschriften.

2e reserve: Generaal-Majoor PRAAG: Geneeskundige verzorging achter het gevechtveld.

Van de Commissie, die de rekening en verantwoording over het vereenigingsjaar 1932/33 heeft nagezien, is een

schrijven ingekomen, waarin die commissie mededeelt, de rekening en verantwoording accoord te hebben bevonden en voorstelt, den Penningmeester décharge te verleenen onder dankzegging voor het nauwgezette door hem gevoerde beheer. Wenscht iemand daarover nog het woord? Zoo neen, dan stel ik U voor, den Penningmeester, Res.-Majoor Boots, te déchargeeren van het door hem gevoerde beheer en hem onzen hartelijken dank te betuigen voor de zaakkundige en uitnemende wijze waarop hij ook in bedoeld jaar weder de financiën der Vereeniging heeft verzorgd. Ook de Commissie betuig ik onzen dank voor het nazien der rekening en verantwoording. (Applaus.)

Waar wij hier met een aantal volbloed-vaderlanders bijeen zijn, Mijne Heeren, wil ik mij nog veroorloven te wijzen op eenige mannen, die in de afgelopen maanden den Nederlandschen naam in den vreemde hebben hooggehouden. Ik bedoel vooreerst de officieren, die op hippisch gebied zoo talrijke successen in het buitenland hebben behaald, en daar door hun fraaie en sportieve optreden er weder toe hebben bijgedragen, dat onder de mededingende landen nooit aan één grooter eerbied en sympathie wordt betoond dan aan het kleine Nederland.

En dan moet ik noemen de bemanning van den „Uiver”, die in de afgelopen dagen ons land zoo schitterend heeft vertegenwoordigd, en ons allen in eene spanning heeft gehouden, die men voor ons koele Hollanders niet mogelijk zou hebben gedacht. Wij wenschen hen van harte geluk met hun succes, resultaat van moed, sportiviteit en groote kunde. Met vreugde vervult het ons, dat ook de Panderjager ¹⁾ zijne vlucht weder voortzet of gaat voortzetten, en wij wenschen ook hem na zijn eersten tegenspoed verder alle succes toe. (Applaus.)

Alvorens nu het woord te geven aan den spreker van hedenavond, wil ik gaarne een paar opmerkingen maken.

¹⁾ Helaas kwam aan het einde der vergadering het noodlottige bericht binnen van het verongelukken van dit wel zeer ongelukkige vliegtuig. Gelukkig waren daarbij de piloten gespaard gebleven.

Wij hebben in den vorigen winter onze laatste twee bijeenkomsten gewijd aan de bespreking van het rapport der Commissie-Idenburg, dat destijds de gemocderen zoo-
zeer in beroering heeft gebracht.

Een drietal sprekers heeft toen de onderdeelen van het rapport besproken, die betrekking hadden op Landmacht, Marine en Indische Weermacht, terwijl daarna eenige debaters aan het woord zijn geweest. In mijn slotwoord heb ik toen er op gewezen, dat n.m.m. niet behoefde te worden gevreesd, dat de verschillende bezuinigingen, door de Commissie uitgewerkt, tot uitvoering zouden komen, omdat moest worden aangenomen, dat de Regeering wel rekening zoude houden met de wijzigingen, die in den algemeenen politieken toestand hadden plaats gehad sedert de Commissie hare opdracht ontving, en heb ik er op aangedrongen dat men vertrouwen zoude stellen in het beleid van de Regeering.

De onlangs ingediende Rijksbegrooting geeft antwoord op vele vragen, die wij ons in het voorjaar ten deze nog stelden. En dan mogen wij met groote waardeering constateeren dat van de maatregelen, die door de Commissie-Idenburg ingevolge de opdracht der Regeering zijn onderzocht, en die ook bij de bespreking in onze Vereeniging aan critiek zijn onderworpen, voorshands geene zullen tot uitvoering komen.

Alleen worden in uitzicht gesteld eenige maatregelen met betrekking tot de Kon. Landmacht, en wel de invoering van een capitulantenstelsel en de opheffing van het vooroefeningsinstituut; twee maatregelen door de Commissie aanbevolen en die zeker behoudens de naar veler meening — en ook naar de mijne — te korte dienstdaer der capitulanten in militaire kringen — en ik geloof ook daarbuiten — instemming vinden.

Zie, dat zijn teekenen die vertrouwen geven, dat de tijd waarin maar steeds van de weermacht werd afgeknabbeld ten einde is; zij zullen zeker eene geruststelling zijn voor de zeer velen in den lande die er op aandringen om onze weermacht zóó te doen zijn, dat ons land inderdaad zal

kunnen voldoen aan de verplichtingen, die het op zich heeft genomen met betrekking tot het handhaven van onze onzijdigheid. Gelukkig is de tijd voorbij dat het vragen om eene krachtige weermacht voor militarisme wordt uitgekreten; gelukkig begrijpt men dat het slechts bedoelt, ons in staat te stellen bij een eventueel conflict wederom onze onzijdigheid te doen eerbiedigen.

Ik wil de hoop uitspreken dat op den thans ingeslagen weg moge worden voortgegaan, en dat uit deze zorgvolle tijden moge te voorschijn komen een krachtig weerbaar en zichzelf bewust Nederland.

Ik geef thans het woord aan den spreker van hedenavond, Kolonel Jhr. ALTING VON GEUSAU, die zal spreken over „de opleiding tot beroepsofficier” een onderwerp, dat ook reeds een punt van studie voor de Commissie-Idenburg heeft uitgemaakt, maar welks nadere bestudeering overeenkomstig het voorstel dier Commissie aan eene afzonderlijke Commissie is opgedragen.

DE OPLEIDING TOT BEROEPSOFFICIER.

Kolonel Jhr. J. TH. ALTING VON GEUSAU.

M. d. V., Excellenties, M. H.

Waar ik ruim twintig jaren van mijn militairen loopbaan bij het militair onderwijs heb doorgebracht, en dus uiteraard mijn hart aan dat deel van onze legervorming in het bijzonder verpand heb, zal het U niet verbazen, dat ik met groote vreugde gevolg gaf aan de uitnoodiging van ons Bestuur om het zoo uiterst gewichtige onderwerp van de opleiding tot beroepsofficier voor U in te leiden.

Ik deed dat met des te meer genoegen, omdat ik deze zaak van alle kanten heb moeten bezien en medegeleefd. Ik diende toch als leeraar bij de opleiding tot reserve-officier, als leeraar aan de K. M. A., als commandant van een school voor reserve-officieren, als leeraar aan de Hoogere Krijgsschool en eindelijk als directeur van laatstgenoemde inrich-

ting, terwijl ik ten slotte nog ervaring opdeed — en niet te misprijzen ervaring — als vader van een cadet.

Ik noemde het vraagstuk uiterst gewichtig en heb daarmee zeker eerder te weinig dan te veel gezegd.

Dit blijkt ook uit het feit, dat dit onderwerp een der hoofdpunten van bespreking heeft uitgemaakt op de algemeene vergadering van de Nederlandsch-Indische Officiers-Vereeniging te Bandoeng in Mei 1934 (zie Orgaan N. I. O. V. Juni 1934).

In ons hedendaagsche leger komt een zeer kleine kern van beroepsofficieren voor, zoo klein, dat in het gemobiliseerde leger de beroepsofficieren in den troep slechts moeilijk te vinden zijn. En toch is het die kleine kern, die in vreedestijd de geheele taak van het op de hoogte van den tijd houden van onze weermacht te land, op zijne schouders gelegd ziet en die bij de mobilisatie een uiterst belangrijke rol zal moeten spelen.

Het is dus van primair belang, dat de hoedanigheid van die geringe hoeveelheid beroepsofficieren van de allerbeste soort zij en al zal de verdere vorming dier beroepsofficieren, zoowel door eigen studie, als door verdere opleiding, hier van veel gewicht zijn, de grondslag waarop die verdere vorming gebaseerd is, is toch zeker de opleiding tot beroepsofficier. Deugen de fundamenten niet, dan kan het daarop opgetrokken gebouw onmogelijk hecht zijn.

Ten einde ons een duidelijk beeld van de materie te kunnen vormen, dienen wij ons tevoren rekenschap te geven van de positie van den beroepsofficier in het Nederlandsche en Nederlandsch-Indische leger. Ik noem deze legers met name, omdat de eigenaardigheden, die beide legers bezitten uit velerlei oogpunt zeer beslist een bijzonderen stempel drukken op de positie van de daarbij dienende beroepsofficieren. Een vergelijking met de opleiding in andere legers gaat daardoor meestal mank. Laten wij ons toch vooraf daarvan wel degelijk rekenschap geven.

De positie van den beroepsofficier in het Koninklijk Nederlandsche leger is dan de volgende:

1e. *De officier is de opleider van de soldaten.*

Over deze taak alleen, zou al een boekdeel te schrijven zijn. Een bescheiden boekdeel, een brochure, verscheen daarover in 1916 van de hand van den toenmaligen Kapitein der Artillerie G. G. VAN EVERDINGEN, getiteld „De opleiding der officieren” (vlugschrift uitgegeven door de Vaderlandsche Club).

Onze officieren krijgen tweemaal per jaar een lichtingsploeg onder handen, aan welke zij — behalve bij de bereeden der bereeden wapens — in vijf en een halve maand (ik laat de vooroefeningen buiten beschouwing) het handwerk moeten leeren. In andere landen is daarvoor acht maanden tot een jaar, ja vaak nog langeren tijd beschikbaar. Hieruit — en uit het kleine aantal beroepsofficieren — volgt, dat die officieren het geheele jaar door, van 's morgens vroeg tot 's middags laat, en veelal ook nog des avonds in touw zijn, zoodat er voor eigen studie en verdere vorming niet bijster veel tijd overblijft, terwijl het aantal beroepsofficieren zoo krap is toegemeten, dat het uit den troep halen van officieren voor cursussen e.d. bij de recruten-opleiding terstond een incompleet doet ontstaan. Het kapitaal aan wetenschap, hetwelk de jonge officier dus medebrengt, mag er wel bijzonder vast inzitten, wil het nog een behoorlijke grondslag vormen, als de officier na jaren wellicht, de militaire wetenschap weer opvat, ten einde zich bijvoorbeeld te bekwamen voor het toelatingsexamen tot de Hoogere Krijgsschool.

Maar onze jonge officieren zijn niet alleen de opvoeders der soldaten uitsluitend in militairen zin. De Nederlandsche soldaat is — mits goed aangepakt — een uitnemend soldaat. De krijgstuicht, hoewel deze zeer goed zijn kan, is toch van anderen aard, dan in vele andere legers. Op marsch, in de rust en bij andere gelegenheden praat onze soldaat gaarne met zijne officieren en behandelt dan bij voorkeur onderwerpen van politieken, socialen, kortom algemeenen aard. Als onze jonge officieren in dergelijke problemen geheel vreemd zijn, is het vertrouwen, dat in hen gesteld wordt, al spoedig verdwenen en daaruit volgt de noodzakelijkheid,

dat onze officieren behalve over de noodige militaire vak-kennis, ook over een goede dosis algemeene ontwikkeling moeten beschikken.

De officier is verder ook de opleider in lichamelijke ontwikkeling. Weliswaar komt tegenwoordig een verblijvend groot aantal dienstplichtigen onder de wapenen, die reeds veel aan lichaamsoefening en sport gedaan hebben, maar ook voor deze moet de geoeffendheid gedurende den oefentijd onderhouden worden. En nu vraagt de man zeer terecht, dat ook in de verschillende takken van sport en lichaamsoefening, de officier hem in de meeste gevallen vóór kan gaan en in de andere gevallen minstens kan mede-doen.

Alweer een zware eisch waaraan onze jonge officieren in het hedendaagsche leger moeten voldoen; het is een van de vele eischen, welke vergeleken bij een dertigtal jaren geleden, onnoemelijk verzwaard is.

De officier leidt den man niet alleen op tot strijder, maar ook tot goed staatsburger. Mits goed gebruikt, vormt de oefentijd voor onze dienstplichtigen een uitnemende leerschool voor het verdere leven.

De jongelieden leeren er stiptheid, orde en netheid, vaderlandsliefde, samenhoorigheidsgevoel, opofferingsgezindheid, maar voor alles tucht en nog eens tucht. Indien de opleiding der dienstplichtigen ook op dit alles gericht is, en de militaire onderwijzers, dat zijn o.m. de officieren, zijn voor hunne taak berekend, dan kan de militaire diensttijd een ware zegen voor ons volk worden en zullen de tijd en het geld welke daaraan besteed zijn, hun rente ruimschoots opbrengen.

Ik moet met deze korte uiteenzetting volstaan, maar zij is wel voldoende om U — natuurlijk ten overvloede — nog eens aan te toonen *hoe* belangrijk in dit opzicht de taak van den officier als militaire opvoeder en als volksoopvoeder is. Men kan slechts betreuren, dat er voor die opvoeding niet meer tijd beschikbaar is. Ons volk zou er — zeker niet uitsluitend uit militair oogpunt — wel bij varen.

2e. *De Officier is de opleider der reserve-officieren.*

Het aantal beroepsofficieren is zoo gering, dat vroeg of laat ieder beroepsofficier werkzaam gesteld *moet* worden hetzij bij de opleiding tot reserve-officier, hetzij bij de verdere vorming van reserve-officieren. Deze eisch, die bij ons stelsel van legervorming *moet* gesteld worden heeft de eischen aan onze beroepsofficieren te stellen buitengewoon verzwaard.

Het geldt hier toch onderricht te geven aan mannen, die het vaak op verschillende gebieden der wetenschap reeds ver gebracht hebben, die voorzien zijn van een gezonden kritischen zin en die doorgaans gaarne offers aan tijd brengen voor hun militaire vorming, indien zij maar de overtuiging hebben, dat die tijd, dien zij moeten beschikbaar stellen, nuttig besteed wordt. Alweer een zware taak die tegenwoordig op de schouders der militaire leeraren, de beroepsofficieren gelegd wordt en waaruit wederom voor de zooveelste maal blijkt hoe vergeleken bij dertig jaren geleden, de taak van den beroepsofficier onnoemelijk verzwaard en geheel van karakter veranderd is. Alleen indien deze in zijn vak grondig doorkneed is en hij bovendien over de noodige algemeene ontwikkeling en wetenschappelijke vorming beschikt, kan hij dit deel van zijn taak tot een goed einde brengen. Het zou toch dwaas zijn, om wetenschappelijk gevormde mannen te doen opleiden door anderen, die geen wetenschappelijke vorming genoten hebben.

En M. H. bedenken wij wel, dat met de kennis en geoefendheid van onze reserve-officieren ons leger staat of valt, aangezien de aanvoering te velde nagenoeg geheel — althans in de subalterne rangen — op hunne schouders gelegd is. De militaire leermeesters van deze reserve-officieren mogen dus waarlijk wel van prima hoedanigheid zijn. Deze gelegenheid is te schoon, om niet reeds nu vast te stellen hoe het snoeimes der bezuiniging, onoordeelkundig aangelegd aan de takken van de opleiding tot beroepsofficier, al heel gauw in het leven snijdt en onherstelbare ongelukken kan veroorzaken.

3e. *De beroepsofficier draagt zoal niet quantitatief, dan toch wel kwalitatief het belangrijkste deel van de aanvoering te velde.* Uit de beroepsofficieren toch moeten de hogere aanvoerders, de stafofficieren en officieren der Intendance, de belangrijkste adjudanten en vele belangrijke troepen-commandanten gerecruteerd worden. De enkele beroepsofficieren, die zich in de gemobiliseerde bataljons infanterie en afdelingen artillerie bevinden, vervullen daarin — n'en déplaise sommige het tegendeel beweren — een zeer belangrijke rol en zullen vooral in de eerste dagen eener mobilisatie de vraagbaak vormen van hun reserve-collega's.

Voor de officieren van het Koninklijk Nederlandsch Indische Leger gelden bovengenoemde eischen eveneens, zij het in sommig opzicht in mindere mate. Voor hen komt er echter nog een bijzonder zware eisch bij n.l. dat zij reeds op jeugdigen leeftijd dikwijls geheel zelfstandig zijn en daarbij niet zelden met het civiel gezag zijn bekleed, waarvoor een grondige kennis van land en volk en van het Indische bestuursapparaat onafwijsbare eischen zijn.

Uit bovenstaande beknopte beschouwingen moge blijken van hoe onschatbaar belang het moet geacht worden, *dat de opleiding tot beroepsofficier voor beide legers aan de allerhoogste eischen voldoet.*

Geldende regeling van de opleiding en resultaten daarvan.

Onderwerpen wij thans de geldende regeling van de opleiding en de resultaten daarvan aan een nader onderzoek.

Wij bepalen ons daarbij uitsluitend tot de K. M. A.

De vroegere opleidingen aan den H. C., aan de Militaire School te Haarlem, aan den Artilleriecurfus te Delft en de vooropleiding aan de C. S. bestaan niet meer. „*Ils ont bien mérité de la Patrie!*”

Tegenwoordig wordt de opleiding tot beroepsofficier uitsluitend aan de K. M. A. gegeven, zoowel voor de wapens der beide legers als voor het dienstvak der militaire admi-

nistratie, waarbij nu en dan het Ie studiejaar van de K. M. A. door een jaar aan een school voor reserve-officieren werd vervangen. Op deze aangelegenheid komen wij later uitvoerig terug.

De opleiding voor alle wapens en het dienstvak der militaire administratie duurt drie jaren. Gedurende den zomertijd worden de cadetten bij de verschillende wapens en bij de administratiën der korpsen gedetacheerd.

Gedurende lange jaren — om de gedachten te bepalen tot 1914 ongeveer — was men met de resultaten van de opleiding volkomen tevreden. Algemeen gold — en terecht — dat het wetenschappelijk peil van onze officieren bij het verlaten van de K. M. A. zeer behoorlijk was en met gerechvaardigde trots werd toenmaals bij herhaling vastgesteld, dat uit wetenschappelijk oogpunt bezien, onze beide officierskorpsen van Nederland en Indië voor geen enkel buitenlandsch officiers-corps behoeften onder te doen. Dat dit wetenschappelijk peil bij de jonge officieren in de latere jaren gedaald is, valt niet tegen te spreken; iedere militaire onderwijs-man zal dat zeker toegeven. De oorzaken daarvan liggen echter *niet* bij de opleiders aan de K. M. A. Zij zijn, zooals ik straks nader zal aantoonen elders te zoeken en wel voornamelijk bij het verminderde aanbod.

De praktische geschiktheid van de jonge officieren, direct na het verlaten van de K. M. A. heeft altijd, zoo lang als ik mij herinner, aanleiding tot klachten gegeven, klachten die volkomen logisch waren en in de laatste jaren steeds erger werden. Maar zulks is toch zoo begrijpelijk.

Vóór den oorlogstijd was een opleidingstijd van drie jaren feitelijk te kort om de jongelieden zoowel wetenschappelijk als practisch voldoende onderlegd af te leveren. Zeer terecht ging toen de wetenschappelijke opleiding vóór. Deze was toch niet meer in te halen, terwijl de practische geschiktheid later in het eerste officiersjaar nog wel was bij te spijkeren, vooral indien den jongen officier het onschatbare voorrecht ten deel viel in zijn „eersten Kapitein” een mentor te vinden, die zich zoowel op militair als maatschappelijk gebied met gestrengte, doch vaderlijke zorg met hem bezig hield.

Dat tekort aan practijk was toenmaals geen bezwaar, omdat er zooveel beroepsofficieren en onderofficieren waren, dat een jonge luitenant van de K. M. A. in zijn eerste officiersjaar zonder bezwaar veel kon „bijloopen”. Dit werd trouwens in 1913 door den toenmaligen Minister van Oorlog, Zijne Excellentie H. COLIJN officieel erkend, toen deze bewindsman de bepaling schiep, dat de jonge officieren gedurende hun eerste officiersjaar boven de sterkte zouden komen. ¹⁾ Deze regeling kon uitstekend werken en maken dat de jongelieden bij den aanvang van hun tweede officiersjaar als zeer bruikbare opleiders konden benut worden.

Maar afgescheiden van den te korten opleidingstijd rijst de vraag of dit tekort aan *practische* bekwaamheid wel zoo verwonderlijk is. Zijn jonge dokters, advocaten, ingenieurs, geestelijken enz. direct na het verlaten van hun academie eens volwaardige practijkmensen? Hebben zij ook niet steeds tijd noodig gehad om zich in het practische leven van hun vak in te werken?

Dat het in de latere jaren met de practische bekwaamheid bij het afstudeeren nog slechter gesteld werd is ook weer buitengewoon eenvoudig verklaarbaar. Behalve de nog te behandelen oorzaak van den verminderden toeloop, die ik zoeven bij het zakken van het wetenschappelijk peil noemde, en die ook geldt voor het achteruit gaan van de practische bekwaamheid, vindt deze laatste achteruitgang zijn oorzaak in de zeer groote toename van de te behandelen theoretische en practische leerstof. Ik behoef in dit milieu slechts aan te stippen hoe de geweldige vorderingen van de techniek (luchtvaart, motorisering, verbindingsdienst e.a.) alle hun plaats — veelal nog veel te bescheiden — in de lesroosters opeischten, hoe kortom sinds 1914 de

¹⁾ Deze bepaling is voor infanterie en artillerie opgenomen in het boekwerk „Vredesorganisatiën” I van 1911 bij derde opgave van wijzigingen (M. v. O. 25 Maart 1913, II Afd. No. 220).

In de „Vredesorganisatiën” van 1918 bleef bedoelde bepaling gehandhaafd.

Uit de „Vredesorganisatiën” van 1922 (Minister van Dijk) (M. v. O. 17 Augustus 1922 II Afd. No. 46) is zij weder verdwenen en daarmee is deze gunstige bepaling vervallen.

militaire wetenschap geweldig is uitgebreid en hoe de be-
wapening over de geheele linie ingewikkelder werd.

Daarbij kwam, dat aan vele zaken de algemeene ontwik-
keling betreffende een plaatsje moest worden ingeruimd,
terwijl last not least en zeer terecht de lichaamsoefeningen
zoowel theoretisch als practisch een zeer belangrijk deel van
den opleidingstijd in beslag gingen nemen.

Bovendien werd onder den indruk van den wereldoorlog,
waarvan in hoofdzaak de handelingen van de eenvoudige
strijders en minder de worstelingen van de wetenschappe-
lijke leiders openbaar werden, de praktijk, hoe belangrijk
ook, schromelijk overdreven en de militaire wetenschap, die
de leiders zoo zeer behoeven, op den achtergrond gedrongen.

Het mag dan ook niet verwonderen, dat enerzijds de
practische opleiding nog meer dan vroeger in het gedrang
kwam, terwijl anderzijds de practische eischen aan de jonge
officieren bij het verlaten van de K. M. A. gesteld, hoe
langer hoe zwaarder gingen wegen. Men ging alom als het
ware coquetteeren met de practische geschiktheid en telde
de wetenschappelijke vorming veel minder. Zeker mag
daarvan geen verwijt gemaakt worden aan de opleiders aan
de K.M.A. Wel moet hieruit geconcludeerd worden, dat
de opleidingstijd te kort is en dus verlengd moet worden.
Van een verkorting, zooals het Rapport Idenburg in feite
wil, kan dus zeker geen sprake zijn. Zulks zou geheel tegen
den draad ingaan.

Ik moge thans de oorzaken vermelden, die n.m.m. ver-
antwoordelijk moeten gesteld worden voor den achteruit-
gang, zoowel van het wetenschappelijk peil als van de praec-
tische bekwaamheid der jonge officieren. Op een dier
oorzaken, den verminderden toeloop, doelde ik reeds hier-
boven. Maar alvorens deze zeer gewichtige oorzaak nader
te belichten, moet ik eerst nog een andere noemen. Het is
M. H. de matelooze — en soms ongepaste — kritiek, die over
ons militair onderwijs dikwijls werd uitgesproken en nog
wel door officieren die bij dat onderwijs werkzaam waren.
Ik wil gaarne aannemen dat zulks geschiedde te goeder

trouw en met de bedoeling om verbetering te brengen, maar het blijft er niet te minder betreuenswaardig om.

Ik lees buiten op de kaft van het in 1926 verschenen boekwerk „Onderwijs en opvoeding aan de Koninklijke Militaire Academie” door C. P. BREST VAN KEMPEN, Kapitein der Genie N.I.L., welke officier van 1919—1924 leeraar aan de K.M.A. was, de volgende vernietigende kritiek:

„De intellectueele ontwikkeling en de karaktervorming „van het officierskorps worden sinds tientallen jaren ernstig benadeeld, doordat het stelsel van onderwijs en van „opvoeding aan de Bredasche Academie nog *in het meest „achterlijke stadium van ontwikkeling* (curs. van mij) „verkeert. Het is meer dan tijd, dat een grondige hervorming aan dezen toestand een einde maakt.”

Ziet M. H. als mannen uit eigen kring zich niet ontzien door dergelijke uitlatingen een odium te laden op ons militair opleidingsinstituut en daarmee tevens op autoriteiten en docenten, die voor de toestanden aan dat instituut gedurende die tientallen van jaren moeten worden verantwoordelijk gesteld, is het dan te verbazen dat volk en volksvertegenwoordigers geen vertrouwen meer hebben in onze militaire opleiding, is het dan te verwonderen dat vaders hunne zonen niet naar een dergelijke achterlijke inrichting willen zenden?

Ik heb minstens de dubbele ervaring van den heer BREST VAN KEMPEN en spreek deze uitspraak op de meest positieve wijze tegen.

Ik zal geen bloemlezing houden uit genoemd werk, noch uit andere pennevruchten, ik verwijs nog alleen naar het in Mei 1921 verschenen „Plan tot reorganisatie van het Militair Onderwijs” door een commissie van leeraren, welk plan een hyper-modernen en soms weinig militairen geest ademde, een sfeer van ontevredenheid bij die docenten verried en dat door zijn verschijnen de zaak van ons militair onderwijs — natuurlijk ongewild — geen goeden dienst heeft bezeugen.

Men heeft in de jaren 1920-'26 de ontwijfelbaar bestaande lacunes in ons militair onderwijs aan de K. M. A. zoodanig opgeblazen, dat een reorganisatiewoede à tout prix intrad, die maakte dat er van een vaste lijn maar nauwelijks meer sprake kon zijn.

Ik zou echter onbillijk zijn, als ik de reorganisatiewoede, die ons militair onderwijs noodlottig werd, alleen op rekening van die kritiek zou schrijven. De bezuiniging, aanleiding gevende tot herhaalde afvloeiingen van beroeps-officieren is daaraan minstens evenzeer schuld.

En nu kom ik tot de tweede, reeds vaker aangeduide oorzaak der malaise, n.l. de onvaste lijn die na den oorlog in sommige van onze defensie-aangelegenheden gevolgd werd.

Die onvaste lijn werd veroorzaakt door twee factoren.

1°. de reorganisatie-woede, die sommige militaire publicisten na 1918 had aangegrepen. Alles moest gewijzigd worden; van het bestaande deugde niets meer. Alles moest z.g. gemoderniseerd worden. De bij herhaling naar voren gebrachte reorganisatie-plannen vonden om verschillende redenen bij vele volksvertegenwoordigers een willig oor en het resultaat was, dat herhaaldelijk kleinere of grotere reorganisatiën werden ingevoerd.

Deze onrust in de legervorming heeft tal van noodlottige gevolgen gehad. Het ligt niet op mijn weg al die gevolgen thans voor U te schetsen. Met het oog op de materie van heden avond kan ik volstaan met twee gevolgen te vermelden, n.l.:

a. die reorganisaties gaven gewoonlijk aanleiding tot vermindering der aantallen beroepsofficieren;

b. algemeen was men van oordeel, dat de meeste dier reorganisaties niet ten voordeele van de deugdelijkheid der weermacht hebben gewerkt. Het aanzien van het leger ging o.m. daardoor bij het volk achteruit en het officiersberoep werd dientengevolge heel wat minder geteld dan voorheen. Dit laatste werd ook nog zeer in de hand gewerkt, door het optreden van politieke partijen, die, om der wille van de politiek, geen eigenlijke weermacht wenschten en voorts

door de propaganda voor eenzijdige ontwapening, die ook het aanzien van het leger ernstig heeft ondermijnd;

2°. de bezuinigingswoede, die zich in de laatste jaren bij herhaling manifesteerde en waarbij volgens velen de defensie een meer dan evenredig gelag heeft moeten betalen. Hoe dit laatste ook zij, een der schromelijkste gevolgen van de bezuiniging was de herhaalde afvloeiing, waardoor het aantal benodigde beroepsofficieren telkenmale verkleind werd en waardoor het jaarlijks aan te nemen aantal adspirant-beroepsofficieren telkenmale aan groote schommelingen onderhevig was.

Voegen wij met het oog op de te behandelen stof de resultaten van een en ander bij elkaar, dan treedt aan den dag:

1°. Een beduidende vermindering in waardeering van het leger door het volk en daardoor een verminderd aanzien van het officiersberoep;

2°. Een zeer onregelmatige aanvulling van het korps beroeps-officieren;

3°. Een onvastheid in de bestaanszekerheid in het officiersberoep, waar reeds twee malen een belangrijk aantal officieren op wachtgeld werd gesteld, terwijl in ruime kringen de vrees bestaat, dat door het drijven van publicisten of door bezuiniging, de afvloeiingen nog niet tot hun einde gekomen zijn.

De hierboven sub 1°. en 3°. genoemde aangelegenheden zijn tot zekere hoogte zaken van gevoel; tot staving van het sub 2°. vermelde brengen wij in herinnering dat vooral na 1920 op zeer onregelmatige wijze plaatsen voor de K. M. A. werden opengesteld. In sommige jaren werden voor sommige wapens heelemaal geen cadetten aangenomen. Een bepaalde aannemings-modulus heeft blijkbaar nooit gegolden.

Dat in België meer beroepsofficieren noodig geacht worden blijkt uit de „Belgique Militaire” van 26 Augustus 1934 No. 2810. Volgens dit tijdschrift bleven na de eerste examens 191 kandidaten over. Hiervan kunnen er 60 geplaatst worden voor de technische wapens (artillerie en genie) en 60 voor infanterie, cavalerie en trein, dus totaal 120.

Bovendien worden dit jaar, *bij wijze van uitzondering* 60 reserve-luitenants der infanterie en 60 der artillerie in de gelegenheid gesteld, na een aanvullingsexamen, beroeps-officier te worden. In totaal dus werden in 1934 een aantal van 240 adspirant-beroeps-officieren aangenomen.

Het verminderde aanzien van het officiersberoep, de onzekerheid om in die betrekking blijvend een positie te verwerven en ten slotte de onregelmatigheid in de telken jare open te stellen aantallen plaatsen, hadden gezamenlijk tengevolge, dat de animo om officier te worden bij de Nederlandsche jongelingschap en vooral ook bij de Nederlandsche vaders om hun zonen officier te laten worden belangrijk daalden. Ook had dit tengevolge dat de jongelieden, die zich ten slotte opgaven uit andere kringen kwamen dan vroeger het geval placht te zijn.

Drukte dit laatste zonder twijfel zijn stempel op de hoedanigheid der af te leveren jonge officieren, nog ernstiger geschiedde dit door den zeer verminderden toeloop, waardoor men vaak cadetten moest aannemen, die maar nauwelijks, aan de te stellen wetenschappelijke eischen voldeden, ja soms werden cadetten aangenomen, die daaraan niet voldeden.¹⁾ Aldus bevonden wij ons in den bekenden „vicieuzen cirkel”. Het behoeft dan toch heuseh geen verwondering te baren, dat het resultaat van de zooveel moeilijker opleiding dan vroeger, belangrijk minder is.

Maar er is nog meer. De mentaliteit van de jeugd is geruimen tijd vrij bedenkelijk geweest. Onze jongelingschap heeft gedurende meerdere jaren gedacht: „alles kan, alles mag, niets behoeft”. Zij werd daarin gestijfd door een onvergeeflijke slaphed der ouderen, die het hoogst modern vonden om een dergelijke mentaliteit van de jeugd niet alleen goed te vinden, maar zelfs aan te wakkeren. En nu mag het niet al te veel verwondering wekken, dat de mili-

* 1) Laten wij ons nu niet blind staren op de eenigszins betere resultaten van de allerlaatste jaren! Deze zijn zonder den minsten twijfel toe te schrijven aan de tegenwoordige moeilijkheid om een betrekking te krijgen. Ons doel moet toch zijn om een stelsel op te bouwen, dat ook in normale tijden goede resultaten afwerpt.

taire jeugd en de militaire ouderen ook aan deze kwaal des tijds lijdende waren. Inderdaad was het enthousiasme — of liever gezegd het fanatisme zooals dat in onzen tijd aan de K. M. A. heette — belangrijk verminderd en werden anderzijds aan de cadetten vrijheden toegestaan, die zelfs in het licht van een moderne levensopvatting, overdreven waren. Laat ik dadelijk opmerken, dat n.m.m. in dit opzicht in den allerlaatsten tijd een belangrijke opleving valt waar te nemen.

Als wij bovengenoemde oorzaken van het mindere reuement van de officiersopleiding in hun geheel overzien, dan komen wij tot de conclusie dat de grondoorzaak van alles is het verminderde aanzien dat het leger geniet, als gevolg van verlies aan deugdelijkheid door te ver gaande bezuiniging en verkeerd begrepen moderniseering. Pas als het Nederlandsche volk weer trotsch kan zijn op de deugdelijkheid van zijne weermacht, zal het officiersberoep weer in aanzien stijgen, zal de toeloop tot de K. M. A. vermeerderen en zal men zoodanige selectie kunnen toepassen, dat men jongelingen krijgt, die in drie jaren tijd tot flinke, wetenschappelijke goed onderlegde officieren kunnen gevormd worden.

Ons eerste streven moet dus gericht zijn om het leger zoodanig te maken, dat het volk er meer vertrouwen in heeft. Zoolang dat niet in meerdere mate dan thans het geval is, zijn alle reorganisatie-pogingen om het militair onderwijs te verbeteren, onherroepelijk tot mislukking gedoemd.

Met groote voldoening mag worden vastgesteld dat door allerlei oorzaken wij op dit gebied weer in den stijgenden tak zijn.

In de tweede plaats dient het officiersambt weer een vaste betrekking te worden, waarin men niet telkenmale de kans loopt uit zijn beroep gezet te worden. Dienen zich in de toekomst wederom reorganisatie-plannen aan, die eene vermindering van het aantal beroepsofficieren met zich brengen (ik kan mij wel niet voorstellen, dat zulks mogelijk zou zijn), dan late men zulks zich volgens lijnen van

geleidelijkheid voltrekken, in hoofdzaak door de vrijwillige dienstverlating van ouderen te bevorderen en door gaandeweg den aannemingsmodulus te verminderen. Wij zijn uiteraard niet blind voor de ijzeren noodzakelijkheid van bezuiniging, die zich in de laatste jaren voordeed en die het blijkbaar noodzakelijk maakte niet geleidelijk maar abrupt tot eene inkrimping te komen. Maar laat ons hopen dat wij *die* malaise ten minste te boven zijn, en ons in ieder geval er rekenschap van geven, dat deze abrupte inkrimping een funesten invloed op quantiteit en kwaliteit der officiers-adspiranten gehad heeft. Dit feit staat onomstootelijk vast en het is niet aan mij te beoordeelen of deze offers inderdaad onafwendbaar zijn geweest en of de behaalde bezuiniging den prijs waard is. Voor de toekomst kennen wij nu echter deze betreurenswaardige gevolgen.

Een van de allerbelangrijkste vraagpunten, die zich bij de opleiding tot beroepsofficier voordoet is de gedeeltelijke samensmelting van deze opleiding met die tot reserve-officier aan de scholen voor reserve-officieren.

Deze aangelegenheid verdient zeker hier thans uitvoerig behandeld te worden, waarbij uitgegaan wordt van de reeds vaak toegepaste regeling, dat het eerste jaar K. M. A. vervangen wordt door een jaar opleiding tot reserve-officier.

Er zijn feitelijk drie mogelijkheden, n.l.:

1°. De jongelieden geven zich gewoon op voor cadet, doen toelatingsexamen, dan wel ondergaan een rangshekingsonderzoek, als gevolg waarvan zij al dan niet tot cadet worden aangenomen. In bevestigend geval, gaan zij, als cadet dus, gedurende het eerste jaar naar de school voor reserve-officieren van hun wapen, om daarna nog twee jaren aan de K. M. A. te studeeren.

2°. De jongelieden, die van plan zijn beroepsofficier te worden, geven zich *vrijwillig* op voor de opleiding tot reserve-officier, m.a.w. gaan — voor zoover zij niet dienstplichtig zijn — een vrijwillige verbintenis aan als gewoon dienstplichtige; na den opleidingseursus wordt uitgemakt, wie der er bij betrokkenen al dan niet voor de ver-

dere studie voor beroepsofficier aan de K. M. A. in aanmerking komen.

Het groote verschil tussehen 1 en 2 is, dat in geval 1 de jongeling die de school voor reserve-officieren met goed resultaat gevolgd heeft, ook de zekerheid heeft, dat hij de verdere opleiding tot beroepsofficier zal kunnen volgen, terwijl in geval 2 aan het einde van zijn eerste jaar zal worden uitgemaakt of hij voor die verdere opleiding geschikt is. Bij meer toeloop dan er plaatsen zijn, zal alsdan nog een rangschikking moeten plaats hebben. Hier bestaat dus na één jaar opleiding een soms belangrijke kans, dat de opleiding tot beroepsofficier niet verder zal kunnen gevolgd worden en de jongeling naar een ander ambt zal moeten omzien.

3°. Voor de *dienstplichtigen*, die de scholen voor reserve-officier bezoeken en die aldaar neiging krijgen om beroepsofficier te worden, wordt binnen zekere leeftijdsgrenzen de mogelijkheid geopend om na twee jaren opleiding aan de K. M. A. naar het korps beroepsofficieren over te gaan. Deze wijze van recrutereren, zal als eenige aanvullingswijze vermoedelijk niet voldoende stof opleveren al was het alleen al omdat zij slechts voor dienstplichtigen geldt; zij zal dus wel bedoeld zijn als aanvulling van de sub 1 of 2 bedoelde wijzen, indien deze een te kort opleveren.

De geheele categorie der vrij-geloten, vrijgestelden e.a. niet-dienende jongelieden gaat hierdoor verloren.

Bezien wij de zaak eerst principieel van onderwijsstandpunt en beantwoorden wij de vraag of het juist is onze aanstaande beroepsofficieren eerst een jaar in hoofdzaak practisch op te leiden, om hen daarna nog een tweejarige theoretische opleiding te doen volgen.

Wij moeten daarbij bedenken dat bij de opleiding aan de S. R. O. (scholen voor reserve-officieren) in hoofdzaak practijk beoefend wordt, terwijl er slechts zooveel theorie gegeven wordt als voor den R.O. (reserve-officier) strikt noodig is. Bij die theorie echter wordt ook nagenoeg de *geheele* theorie van tactiek, versterkingskunst e.d. doorloopen,

doch veel oppervlakkiger, veel meer in hoofdzaken en veel minder met het wetenschappelijke hoe en waarom.

Houdt men dus vast aan een bepaald wetenschappelijke opleiding van onze a.s. beroepsofficieren, dan zullen de jongelieden in de volgende twee jaren aan de K. M. A. de heele tactiek, versterkingskunst e.d. nog eens moeten doorloopen, maar dan op meer uitgebreide en meer degelijke wijze.¹⁾ Het jaar aan de S. R. O. zal dus voor de theoretische opleiding niet veel tijdwinst opleveren en er zal dus aan wetenschap aan de K. M. A. in twee jaren moeten behandeld worden, wat tot nu toe in drie jaren behandeld werd of m.a.w. in die twee jaren zal voor practijk maar zeer weinig tijd overblijven. Ik ben mij bewust, dat ik hier eenigszins overdrijf, doch ik wil hiermede betoogen, dat de behandeling van de theoretische vakken in dit stelsel veel minder tot haar recht komt, dan bij een van den beginne af aan logisch opgezette en steeds voortschrijdende werkwijze met een methodische leerstof-indeeling over drie jaren. Als de jongelieden dus na die twee jaren, luitenant worden, is de practische geoefendheid, die zij aan de S. R. O. verkregen hebben, allang weer gesleten. De ervaring opgedaan bij de opkomst van opgeleide R. O. die in hun tweede jaar zes weken dienen, is daar om zulks te bewijzen.

Het is dan ook zeer weinig waarschijnlijk, dat de aldus opgeleide beroepsofficieren bij het officier worden practisch meer bruikbaar zouden zijn, dan zulks na drie jaren K. M. A. het geval was.

Er is echter nog meer. Bij welke studie worden de jongelieden eerst practisch opgeleid en daarna theoretisch? Dat is nog nooit vertoond. Wel heb ik hooren betoogen, dat de theorie aan de practijk vooraf moest gaan, doch normaal is bij alle opleidingen, dat theorie en practijk hand in hand moeten gaan en dat aldus de beste resultaten verkregen worden. Ik aarzel dan ook niet om van onderwijsstandpunt beschouwd het stelsel van eerst een jaar opleiding aan de S. R. O. en daarna twee jaren K. M. A. absoluut verwerpe-

¹⁾ Zie Orgaan N.I.O.V. Juni 1934.

lijk te achten. Ik ben er van overtuigd, dat de resultaten daarvan zoowel practisch als theoretisch achter zullen staan bij de ouderwetsche K. M. A. opleiding.

Bespreken wij thans nog enkele andere argumenten, die door de voorstanders van dit systeem veelal worden aangevoerd.

Ik kom dan eerst op de bezuiniging. Ik zie niet in waarom een cadet aan de K. M. A. meer zou kosten dan een leerling aan een S. R. O. Is er verschil dan is de opvoeding van de eene categorie te luxueus of die van de andere te eenvoudig. De oplossing is dan om de beide opvoedingssystemen met elkander in overeenstemming te brengen. Ook het aantal docenten zal geen wijziging ondergaan, want mocht dit aantal aan de K. M. A. wellicht eenige vermindering ondergaan, dan zal daar tegenover toch staan een — wellicht nog grootere — vermeerdering aan de verschillende S. R. O.

Huisvesting en verdere accommodatie aan de K. M. A. is aanwezig; deze zou — ben ik goed ingelicht — aan verschillende S. R. O. belangrijke uitbreiding dienen te ondergaan en dus terstond de noodige onkosten medebrengen.

Neen M. H. het lijkt mij onjuist, dat door het beschreven systeem werkelijk bezuiniging zou verkregen worden en het zou de eerste maal niet zijn, dat een systeem, dat theoretisch bezuiniging heette op te leveren in de practijk duurder uitkwam.

In de tweede plaats noem ik het z.g. voordeel van de betere verstandhouding tusschen beroeps- en reserve-officieren, wanneer zij eerst een jaar samen zijn opgeleid. M. H. dit is een gemeensplaats, waarvan wij er in onze armee in de laatste jaren helaas zoo veel gehad hebben en aan de cultiveering waarvan wij reeds zoo groote offers gebracht hebben. Al wie — en daar schaar ik mij twijfelloos onder — in de wereld der R. O. en jonge beroepsofficieren werkelijk practisch bekend is, zal mij moeten toegeven, dat die verstandhouding tegenwoordig heelemaal niets te wenschen overlaat. Bovendien echter spat zoo'n jaar van een S. R. O. aan het einde daarvan heelemaal uit elkaar en zien de

jongelieden, behalve de enkelingen, die bij eenzelfde regiment geplaatst worden elkaar weinig of nooit terug. In ons systeem van legervorming is dit voordeel heelemaal een utopie en bovendien — om het eens populair uit te drukken — trapt die meening een volkomen openstaande deur in.

Het derde voordeel, hetwelk wordt aangevoerd is, dat door de grootere sterkte aan de S. R. O. de practische oefeningen (niet de theoretisch daarentegen) beter tot hun recht komen. Dit argument is ongetwijfeld juist, doch wij opperden reeds twijfel wat er na twee jaren theorie aan de K. M. A. nog van die betere practische geoefendheid zou zijn overgebleven, maar bovendien beantwoorden wij de vraag ontkennend of dit ééne voordeel opweegt tegen de reeds genoemde en nog hierna te noemen nadeelen.

Een vierde voordeel zou zijn de latere beroepskeuze. Dit is toch ook weer zoo'n zonderling argument. Iedere jongeling in heel Nederland moet na zijn eindexamen H. B. S. of Gymnasium zijne beroepskeuze doen. Hij kiest dan immers de faculteit eener Hoogeschool of een andere opleidingsinrichting, die hem tot de verlangde betrekking voeren zal. Waarom zou deze keuze dan voor de a.s. beroepsofficieren nog weer een jaar verschoven moeten worden? Het zijn niet de beste jongelingen, die als maar niet kunnen besluiten, welk beroep zij willen kiezen. Bovendien bewijst men de jeugd hiermede een slechten dienst. Laat men jongelingen, die soms na twee of driemaal uitstel eindelijk hun jaar aan de S. R. O. volbrengen nog toe tot de opleiding voor beroepsofficier, dan zijn zij na dat jaar soms al 21 à 23 jaar oud en dus na de twee jaren K. M. A. reeds 23 à 25 jaren. Komen dergelijke lieden in één promotie met jeugdige cadetten, die op 20-jarigen leeftijd luitenant kunnen zijn, dan is de kans om de hoogere rangen te bereiken voor die ouderen van dagen al zeer gering.

Theoretisch bestaat er natuurlijk een voordeel in, dat jongelieden, die aan de S. R. O. werkelijk plezier krijgen in het militaire métier, de gelegenheid krijgen om nog beroepsofficier te worden. Het zullen soms zelfs wel goede

officieren kunnen worden. Maar geven wij ons er wel rekenschap van, dat die plotseling opkomende ambitie veelal een dekmantel zijn zal voor jongelingen, die reeds in andere richtingen schipbreuk hebben geleden en nu ten einde raad maar de officiersloopbaan kiezen. Deze laatste figuur lijkt mij meer in overeenstemming met de moeilijkheid om tegenwoordig een betrekking te krijgen, dan met de plotselinge ambitie voor het militaire vak.

Neen M. H. geef mij dan maar liever de jongelingen, die van kind af aan het beroep van officier begeerden, hetzij omdat vader, grootvader en wellicht ook nog vroegere geslachten dat waren, hetzij omdat zij— ziende dat het officiersberoep een algemeen geacht en tevens sportief beroep is — van huis uit daar ambitie voor hebben.

In de vijfde plaats wordt wel eens gezegd, dat door de uitsluitende opleiding aan de K. M. A. het korps beroeps-officieren te veel een „kaste” wordt, die zich van de rest van de maatschappij afzondert. M. H. Dit argument is in ons land niet alleen belachelijk, maar het verraadt bovendien een zekere kwaadwilligheid. Ik acht mij dan ook verder ontslagen van de noodzakelijkheid om dit verder te bestrijden.

Ik meen hiermede de aangehaalde voordeelen van eene opleiding langs de S. R. O. voldoende weerlegd te hebben.

Ik mag echter nog niet van dit deel der materie afstappen, want er zijn nog enkele wezenlijke nadeelen te vermelden, die doorgaans verzwegen of niet voldoende geteld worden.

Ik denk hierbij in de eerste plaats aan de twee eerste der hierboven genoemde opleidingssystemen, n.l. dat de reeds aangenomen cadet het eerste jaar naar een S. R. O. gaat en dat volgens hetwelk pas na het jaar S. R. O. beslist wordt, wie de verdere opleiding aan de K. M. A. zal kunnen volgen.

Aan beide systemen is het groote nadeel verbonden, dat jongens van achttien jaar, soms zelfs zeventien, in een klasse komen met jonge mannen van soms 22 à 23 jaren. Verreweg het grootste aantal der jongelingen aan een S. R. O. wordt reserve-officier, ziet dus in de opleiding niet een middel om

een levensdoel te bereiken, maar in vele gevallen een tijdperk, dat noodzakelijkerwijze, om te voldoen aan een wettelijke verplichting, moet volbracht worden en liefst op de aangenaamste en minst inspannende wijze moet doorloopen worden. Al wie dit in edele verontwaardiging tegenspreekt en om deze uitspraak boos wordt, toont daarmee aan, dat hij vergeten is, dat hij ook jong geweest is en toen de zaken heel anders bekeek, dan op rijperen leeftijd. Wanneer het binnen zekere grenzen blijft, neem ik het de a.s. R. O. ook heelemaal niet kwalijk. Ik kan het mij zoo levendig voorstellen. Geeft dit aanleiding tot minder ernstige volbrenging der opgelegde plichten door de jonge adspirant-beroepsofficieren, dan is dat niet het eenige kwaad.

De a.s. R. O. hebben veelal reeds voor een groot gedeelte eenige studenten-jaren achter den rug en hoezeer ik hun de genoegens daarvan in geen deele misgun, acht ik zekere studentikoze opvattingen toch minder in overeenstemming met een gezonde opvatting van militaire tucht. Bovendien hebben dergelijke, reeds eenige jaren in zekere vrijheid opgeleide oudere jongelingen, althans sommige daarvan zich meeningen en inzichten eigen gemaakt, die al evenmin voor jonge cadetten gewaardeerd worden. En nu weten alle opvoeders van de jeugd, dat jonge menschen liever de eenigszins ouderen imiteeren, dan de collega's van denzelfden leeftijd en dat die jongeren het met name flink vinden verkeerde opvattingen en gedragingen van ouderen na te bootzen. Dit alles zal ten gevolge hebben, dat de tucht opvattingen, die de jonge cadetten aan een S. R. O. leeren, niet strooken met die welke later aan de K. M. A. van de a.s. beroeps-officieren geveerd worden. *De practijk van enkele jaren geleden heeft dat ten duidlijkste bewezen.* Men had aan de K. M. A. zeer veel moeite met de cadetten, die eerst een jaar aan een S. R. O. geweest waren. Ik stel er echter uitdrukkelijk prijs op te verklaren, dat ik hiermede niets ten kwade wil zeggen van de tucht opvattingen van de commandanten en officieren der S. R. O. Het kan niet anders. De omstandigheden van samenvoeging van 18-jarigen met 23-jarigen leiden er onherroepelijk toe, evenals de samenvoe-

ging van lieden waarvan een klein deel voor een levensberoep wordt opgeleid en verreweg het grootste deel slechts voor een taak, hen door wettelijken dwang opgelegd. *Ik acht de samenvoeging van cadetten met adspirant-R. O. dan ook absoluut te verwerpen in het belang van de cadetten.*

Een zeer bijzonder nadeel is nog verbonden aan het tweede systeem, in hetwelk de jongelingen die beroeps-officier willen worden eerst een jaar naar een S. R. O. moeten gaan, terwijl *na dat jaar* pas wordt uitgemaakt of zij voor verdere opleiding in aanmerking komen.

Wordt dit toegepast als eenige opleidingswijze, dan verwacht ik daarvan een op den duur onvoldoende toeloop. Aanvankelijk zal het — vooral door de bestaande moeilijkheid om een betrekking te krijgen — nog wel gaan. Doch als straks, gedurende eenige achtereenvolgende jaren, meerdere jongelieden na het opleidingsjaar aan de S. R. O. naar huis zullen worden gestuurd, wegens te groot aantal beschikbaren of wegens onjuiste militaire opvattingen (en om dit te kunnen constateeren is deze opleidingswijze toch voor een deel verzonnen), dan zullen weldra de vaders hunne zonen niet meer voor die opleiding beschikbaar stellen, gezien de groote kans, dat een geheel jaar van den studietijd verloren is gegaan en dan wederom naar iets anders moet worden omgezien. Alle jongelieden, die een ambtelijke betrekking begeeren, kunnen in den tegenwoordigen tijd een jaar verlies niet lijden. Hun jaargenoten zijn hun dan weer een jaar voorgegaan.

Wordt deze opleidingswijze slechts ten deele toegepast, n.l. als vervanging van een deel van het aantal open te stellen cadetten-plaatsen, dan worden de bezwaren nog veel grooter. Immers de hierboven ontwikkelde bezwaren gelden in verhoogde mate, maar daar komt nog bij, dat het aantal cadetten aan de K. M. A. zoo gering wordt, dat eenerzijds gezien de geringe kans van plaatsing, zich daarvoor maar weinig jongelieden zullen opgeven terwijl anderzijds de practische oefeningen met het kleine aantal cadetten aan de K. M. A. alsdan zeer aan beteekenis zullen verliezen.

Bovendien vrees ik, dat op deze wijze een achterdeur zal

opengaan om jongelieden, die voor cadet gezakt zijn, via de S. R. O. toch nog naar de K. M. A. te brengen. In uitzonderingsgevallen kan dit een correctief zijn voor minder juiste beoordeeling van aspirant-cadetten, doch in verreweg de meeste gevallen, zullen minder geschikte cadetten op die wijze alsnog de K. M. A. bereiken.

In de laatste jaren heeft het systeem van werving van beroepsofficieren uit de jongelingen van de S. R. O. al een zeer funesten invloed gehad, doordat dit systeem zeer willekeurig werd toegepast. Nu eens werden veel cadetten aangenomen, dan weer veel jongelieden van de S. R. O. Voegt men daarbij de schommelingen in de aantallen benodigde aspirant-beroepsofficieren als gevolg van de herhaalde reorganisatiën en afvloeiingen, dan resulteerde uit dit alles een zeer groote onregelmatigheid in de aantallen beschikbare cadettenplaatsen. Soms zelfs was dit aantal nul. Dit gaf aanleiding tot de reeds vroeger besproken verminderde toeloop.

Bedenken wij toch, dat het hier gaat om de keuze van een levensberoep en dat daarbij ieder systeem — ik zou bijna zeggen, hoe slecht het ook is — beter is dan het systeemlooze, waardoor de aanvulling in de laatste jaren gekenmerkt werd. Alleen bij vastheid in de te volgen lijn, waarbij de vaders weten in hoeverre zij kans hebben om hunne zonen op de K. M. A. geplaatst te krijgen, waarbij eenmaal in opleiding zijnde bijna zekerheid bestaat, dat de eindpaal bereikt wordt en waarbij de kans om, eenmaal officier geworden, daarin ook een blijvend, een levensberoep te vinden zal de aanwerving van goede elementen voor de vorming van beroepsofficieren, weer in goede banen terug geleiden.

Gelden bovenstaande bezwaren voor de vorming van beroepsofficieren, zoowel voor het leger hier te lande, als voor dat in Nederlandsch-Indië, voor dit laatste leger komen er nog zeer zwaar wegende nadeelen bij.

Worden de cadetten gedurende hun eerste jaar aan de S. R. O. opgeleid, dan leeren de Indische cadetten daar niets anders dan zuiver Nederlandsche zaken: Nederlandsche tactiek, Nederlandsche pionierdienst, Nederlandsche

voorschriften en Nederlandsche exercitiën. Voor hen is dat jaar wel niet geheel verloren, maar toch moet de eigenlijke leerstof bijna geheel in de twee Academiejaren worden gedoceerd.

Dit is onaanvaardbaar en ben ik goed ingelicht dan heeft na 1926, toen deze opleidingswijze gevolgd is, het Indische Legerbestuur ook op zeer duidelijke wijze doen kennen, dat daar te lande met deze opleidingswijze geen genoegen kon worden genomen .

Het tweede systeem om de jongelieden voor Indië niet als cadet aan te nemen, doch eerst een cursus aan de S. R. O. te doen volgen en daarna uit te maken wie er cadet zou worden, is volkomen onaanvaardbaar, vooral met het oog op de jongelieden, die uit Indië komen.

Waar dus voor de Indische cadetten de opleiding via de S. R. O. geheel onaanvaardbaar is, is dit m.i. ook een krachtig argument om zulks voor de Nederlandsche jongelieden na te laten.

Al wie met de Academie-toestanden bekend is, zal dit moeten beamen. De geest in het cadetten-corps is voor het toekomstige officiers-corps van het allergrootste gewicht en het samengaan met de Indische cadetten is om vele redenen voor de Hollandsche cadetten van groote opvoedende waarde. Dit laat zich niet bewijzen, doch de oud-cadet en vooral de oud-leeraar, die tevens deelnam aan de zuiver militaire opvoeding der cadetten, voelt dit met groote zekerheid.

Voor alle jongelieden van beide legers, die volgens het tweede systeem van twee jaren cadet, worden opgeleid bestaat voor het Rijk nog het nadeel, dat de studiegelden die door de ouders betaald worden, over het eerste jaar niet binnenkomen. Men zal toch niet van de ouders kunnen eischen, dat zij bij de aanstelling tot cadet, na één jaar S. R. O., de studiegelden over dat eerste jaar ook nog betalen. Stelt men het jaarlijks aan te nemen aantal cadetten op 40 voor het Nederlandsche leger en evenzoveel voor het Indische leger, dan wordt dit een schadepost van $80 \times f 400.$ — = f 32.000, welk bedrag de bezuinigers verzoekt

worden in mindering te brengen, aangezien de opleiding in het eerste jaar wél doorgaat, maar de betaling der studiegelden niet.

Wanneer wij uit bovenstaande beschouwingen onze conclusie mogen trekken, dan is het deze, *dat de opleiding via de S.R.O. op welke wijze dan ook, geen aanbeveling kan verdienen, als zijnde niet in het belang van een goede wijze van recruteeren en een goede wijze van opleiden der adspirant-beroepsofficieren.*

Thans moet ik enkele oogenblikken Uw aandacht vragen voor de opleidingswijze, zooals die in groote trekken is voorgesteld in het „Rapport Idenburg”.

In het genoemde rapport is op bldz. 32 e.v. de onderwerpelijke materie zeer in het kort behandeld.

Alvorens de regeling, die de Commissie zich voorstelt nader te beschouwen, wil ik eerst een der door die Commissie genoemde grondslagen belichten. Ik lees dan in de punten 58 en 59 als volgt:

58. „Voorts is het onderwijs aan de K. M. A. overwegend „gericht op het bijbrengen van algemeene militaire en andere kennis en in mindere mate op een rechtstreeksche „opleiding voor de instructieve taak, welke de jonge „officieren bij den troep wacht. Hierdoor kunnen zij bij „hun intrede bij den troep niet als volwaardige krachten „worden beschouwd.

59. „De Commissie is van meening, dat „nu het aantal „beroepsofficieren sterk is ingekrompen, dit stelsel niet „langer gehandhaafd kan blijven en dat mitsdien de oplei- „ding van den aanstaanden beroepsofficier, meer dan tot „nu toe, erop gericht moet zijn, om hem voor zijn eigenlijk „werk, het onderricht aan dienstplichtigen, geschikt te „maken”.

Deze redeneering is n.m.m. niet juist.

Dat deze meening onjuist is wordt ook betoogd door den oud-Inspecteur van het Militair Onderwijs, Generaal-Majoor b.d. J. C. LOGGER, waar hij in zijn artikelenreeks gewijd aan de reorganisatie van het militair onderwijs (Militaire Spec-

tator 1924 blz. 134) zegt: „Het komt er bij de opleiding „eigenlijk meer op aan om goede grondslagen voor het ver- „krijgen van praktische bekwaamheid te leggen, zoodanig, „dat deze later in goede richting tot volle ontwikkeling kun- „nen worden gebracht. Ik acht het noodig op dit punt nog „eens de aandacht te vestigen, omdat er wel eens een stre- „ven bestaat, vooral na den laatsten oorlogstijd, waarin de „praetijk zoo sterk naar voren is gekomen, om aan de prac- „tische geschiktheid van den pas benoemden beroepsofficier „te hooge eischen te stellen.”

Even eerder betoogt Generaal LOGGER in zijn zelfde studie, dat deze praktische geschiktheid vooral door routine door het doen, kan verkregen worden, dat daarvoor gedurende de opleiding geen tijd is en dat de jonge officier deze geschiktheid het beste verkrijgt als hij eenmaal officier is, onder de leiding van ouderen.

Vroeger toen wij meer beroepsofficieren hadden, hadden wij ook meer opleidingseenheden en was iedere jonge officier net zoo goed als thans, in de eerste plaats belast met het recrutenwerk. In dit opzicht is dus niets veranderd. Maar wel moet tegenwoordig een groot aantal leidende en mede-besturende mannen, zooals adjudanten, stafofficieren, hogere commandanten en voorts de opleiders van de onderofficieren en de reserve-officieren uit een veel kleiner aantal verkregen worden. Bij de opleiding der dienstplichtigen — ik noem dat de lagere taak — kunnen de officieren voor een deel vervangen en aangevuld worden door de onderofficieren, bij de hierboven genoemde taak — die ik de hogere, de leidende, noem — is dat ten eenenmale uitgesloten.

En daarom is het onjuist om in den jongen officier in de eerste plaats een recruten-onderwijzer te zien en juist om de jonge officieren vóór alles te beschouwen als het reservoir waaruit straks de leiders moeten gekozen worden.

Aldus beschouwd is de grondslag van het „Rapport Idenburg” in deze materie onjuist. Ik kom daar aanstonds nog nader op terug.

De regeling, die de Commissie zich voorstelt, is in groote

trekken ongeveer als volgt (overgenomen uit het rapport):

I. Opleiding van gewone dienstplichtigen (hieronder begrepen zij, die een vrijwillige verbintenis op den voet van een gewoon dienstplichtige hebben aangegaan) tot reserve-tweede-luitenant aan de scholen voor Reserve-Officieren.

II. Aan een in verband met de vermoedelijke behoefte te bepalen aantal van hen, die in aanmerking wenschen te komen voor overgang naar het korps beroepsofficieren en die daartoe geschikt worden geoordeeld, wordt vergund om, in aansluiting aan hun verblijf in werkelijken dienst voor eerste oefening, gedurende circa een jaar vrijwillig — uiteraard met bezoldiging — in werkelijken dienst te blijven, in welk jaar praktische troependienst bij de opleiding van dienstplichtigen wordt verricht.

III. Tegen het einde van het onder II. bedoeld jaar worden de daarbij betrokken reserve-officieren naar hun praktische bekwaamheid en hun vermoedelijke waarde voor overgang naar het korps beroepsofficieren beoordeeld.

Zij, wier beoordeeling gunstig uitvalt en die daarvoor in de termen wenschen te vallen, worden gedurende één jaar (voor de technische Wapens wellicht langer) vereenigd, b.v. aan de K. M. A. tot het ontvangen van een voortgezette theoretische opleiding voor zooveel als voor den beroeps-luitenant vereischt.

IV. Na met gunstig gevolg afgelegd eindexamen aan de K. M. A. volgt aanstelling tot beroepsofficier.

Verder acht de commissie het noodig dat de oudere beroepsofficieren een aanvullingscursus aan de Hoogere Krijgsschool zullen volgen.

Ik zal deze verschillende punten met U bespreken, doch wil nu reeds mijne conclusie voorop stellen en dat is deze, dat ik dit plan onaanvaardbaar acht en de invoering er van een ramp zou achten voor de positie van ons officiers-korps. Reeds merk is op, dat voor de opleiding tot officier van het K. N. I. L. in dit plan geen plaats is. De commissie volstaat ten aanzien van deze eveneens uitermate belangrijke

materie met één zin. Als n.l. de noodzakelijkheid van een reorganisatie-commissie betoogd is, wordt gezegd: „Hierbij „zal tevens kunnen worden nagegaan in hoever het moge- „lijk is om ook op de, thans geheel aan de K. M. A. plaats „vindende, opleiding van de officieren van het Indisch „leger te bezuinigen.”

Ik stel dus vast, dat naar het oordeel der commissie de K. M. A. als opleidingsinstituut voor het Indische leger zal blijven bestaan. Met het oog op de bezuiniging is het goed om dit te realiseeren, want ik ben er vast van overtuigd, dat indien de K. M. A. uitsluitend een Indisch opleidingsinstituut wordt, het Indische Legerbestuur die inrichting dan wellicht naar Indië zou verplaatsen en dan moet de Nederlandsche staatskas alle kosten van het restant-academie betalen.

Over punt I, d.i. het eerste opleidingsjaar aan de S. R. O. heb ik genoeg gezegd. Ik meen vroeger te hebben aange- toond, dat zulks niet gewenscht is.

In de vroegere projecten werd uiterlijk na dit jaar uit- gemaakt of de jongeling beroepsofficier kon worden, in het plan van de commissie echter nog niet. Daar wordt eerst *nog* een jaar practischen dienst bij den troep gedaan om pas daarna uit te maken of het jonge mensch beroepsofficier kan worden, dan wel op straat wordt gezet met de bood- schap om maar naar een ander beroep uit te zien.

Ongetwijfeld is deze meerdere selectie een voordeel, maar men kan ook te veel willen selecteeren.

Betreft het nu een beroep waarvoor een geweldige toeloop bestaat, dan kan men zich op dit gebied wel eenige helden- daden veroorloven.

Maar die toeloop was juist uitermate slecht en met cijfers is aan te toonen, dat het aanbod feitelijk steeds be- neden pari is geweest.

Van 1895 t/m. 1913 bleven de volgende aantallen plaat- sen voor de K. M. A. onvervuld ¹⁾ 24, 20, 23, 35, 6, 15, 13,

1) Ontleend aan „Brest van Kempen”. Onderwijs en opvoeding aan de K.M.A. 1926.

39, 29, 0, 5, 6, 37, 5, 22, 14, 12, 16, 22, en van 1917 t/m. 1921: 52, 25, 16, 19, 5.

Voor de eerstgenoemde jarenreeks beteekent dit 0 % tot ongeveer 30 %, waarbij maar éénmaal (1904) alle plaatsen vervuld werden. De toename is dus verre van rooskleurig en als wij dan nog aan de vaders van de jongelieden die wellicht beroepsofficier willen worden de kans geven, dat zij na twee jaren militaire opleiding hun jongelingen weer thuis krijgen, met de boodschap „zoek maar wat anders!”, dan gelooven wij niet, dat er veel vaders zullen zijn, die hunne zoons er aan willen wagen om in deze moeilijke tijden twee jaren van den belangrijkste leeftijd met het oog op de toekomst te verknoeien.

Het aantal jongelieden, dat een vrijwillige verbintenis als gewoon dienstplichtige aangaat zal dan ook verbluffend klein zijn en men zal de adspirant-beroepsofficieren vrijwel uitsluitend moeten recruteeren uit de dienstplichtigen en daarmede wordt de deur wijd open gezet voor de lieden van het gilde van twaalf ambachten en dertien ongelukken, een klein aantal, dat op de S. R. O. de roeping voor beroepsofficier krijgt uitgezonderd.

Ik ben er dan ook vast van overtuigd dat dit streven naar meerdere selectie volkomen andersom zal uitkomen en wij wegens de geringe toeloop juist alles zullen moeten nemen wat zich aanbiedt. Ik herhaal, wat ik reeds eerder zeide, dat het eenige goede systeem is, dat de jongeling die onmiddellijk na zijn eindexamen in opleiding genomen wordt voor beroepsofficier ook nagenoeg zekerheid heeft, dat hij de eindpaal bereikt. De verdere selectie, die door velen wordt nagestreefd bestaat in geen enkel soortgelijk beroep en is n.m.m. een absoluut overdreven eisch, die alleen bij overgrootten toeloop gesteld kan en mag worden. Nu kunnen wij ons die luxe eenmaal niet veroorloven.

Hoe groot ook, toch is dit bezwaar niet mijn grootste bezwaar. Dat is, dat de wetenschappelijke opleiding maar één, zegge één jaar duurt. Ik heb dit met de grootste ontsteltenis gelezen. Hierdoor wordt de positie van den officier

onnoemelijk geschaad. Werd deze tot nu toe beschouwd als een wetenschappelijk opgeleid militair, die op één lijn stond met jonge ingenieurs, advocaten, doctoren e.a. wetenschappelijk gevormde lieden, door deze regeling wordt de officier teruggebracht tot de oeroude tijden toen hij niet meer was dan de onderofficier, doch met een o zoo dun geleerd vernisje. Hierdoor gaat niet alleen het aanzien in de burgermaatschappij te loor, maar daardoor ook het aanzien bij de dienstplichtigen, die hun oordeel over de niet-wetenschappelijk gevormde opleiders uit de burgermaatschappij medebrengen. Bovendien gaat het natuurlijk overwicht over de oudere onderofficieren, die in de praktijk doorkneed zijn, door deze wijze van opleiden geheel teloor.

Dat hierdoor de toeloop tot het officiersberoep wederom een nieuwe knak krijgen zal staat voor mij vast.

Laten wij toch vooral zorgen, dat ons beroep in aanzien blijft, of liever gezegd nog meer in aanzien komt en dat wordt alleen bereikt door een degelijke wetenschappelijke opleiding en niet door een opleiding tot recruten-drilmeester. Bedenken wij goed, dat dit maar een bescheiden deel vormt van onze taak, een deel waar het meer op routine, karakter en handigheid aankomt, dan op geleerdheid. Verreweg het grootste deel van onze beroepsofficieren heeft veel meer te maken met de hoogere taak, met de meer wetenschappelijke zijde van het vak.

Dat een deel der beroepsofficieren na acht of tien jaren nog een aanvullingscursus volgt aan de H. K. S. — daar gelaten of deze inrichting daarvoor bestemd is — vermag het aanzien van het officiers-corps als geheel zeker niet te verhoogen.

Het is mij onbegrijpelijk, dat in een tijdsgewricht waarin zoo terecht voor alle beroepen voor een wetenschappelijke opleiding van de daken geschreeuwd wordt, wij militairen juist het peil van onze opleiding zoo geweldig naar beneden zouden halen.

Alom wordt betoogd, dat de kennis, die van officieren geëischt wordt in de eeuw der techniek zoo ongelooftelijk vermeerderd is en daaruit zouden wij dan de conclusie

trekken, dat de wetenschappelijke opleiding van drie jaren teruggebracht moet worden tot in feite een à anderhalf jaar. M. H. ik verklaar het niet te begrijpen.

Alvorens tot de bezuiniging over te gaan moet ik nog wijzen op een aangelegenheid, die blijkbaar aan de aandacht der commissie ontsnapt is.

Tegenwoordig worden enkele jongelieden officier op twintigjaren leeftijd. Meestal zijn zij echter ouder. In het plan der commissie zullen de vlot studeerende jongens op hun zeventiende jaar eindexamen H. B. S. gedaan hebbende dus op hun achttiende jaar officier worden, indien zij een vrijwillige verbintenis als dienstplichtige hebben aangegaan. Moeten dergelijke kinderen nu als officier op den troep worden losgelaten? Ik geloof niet, dat zulks erg bevorderlijk voor de krijgstuicht zijn zou.

Men kan mij hier tegenwerpen, dat zulks ook voor jonge reserve-officieren geldt, doch dan doe ik opmerken dat het in mijn oog een zeer groot verschil maakt of dergelijke jongelieden belast worden met de instructie en dus leiding moeten geven aan den arbeid der oudere onderofficieren, dan wel of zij bij oefeningen en sectie aanvoeren en dus alleen aanvoerderswerk verrichten.

Nu ik toch over deze aangelegenheid spreek meen ik goed te doen — hoewel slechts zijdelings met mijn onderwerp verband houdende — even te wijzen op het verkeerde van den toestand, dat van twee jongelieden die gelijktijdig in dienst gaan, de ééne als adspirant-reserve-officier en de andere als adspirant-beroepsofficier, de eerstgenoemde bijna twee jaren eerder luitenant kan worden dan de andere. Dit is voor de cadetten niet plezierig, het is voor het aanzien der beroepsofficieren — zij het ook ten onrechte — nadeelig en het is vooral ongewenscht met het oog op de hiërarchische verhoudingen, als beide categoriën van jonge lieden elkaar later in den troep ontmoeten. Het zou daarom m.i. aanbeveling verdienen te bepalen, dat de adspirant-reserve-officieren nog twee jaren na hun jaar op de S. R. O. vaandrig blijven. Zij kunnen dan bij oefeningen en e.q. in de gemobiliseerde armee immers toch luitenantdiensten doen.

En nu de bezuiniging. Ik heb altijd gehoord, dat een cadet \pm 1200 gulden per jaar aan den staat kost, waarin alle onkosten van opvoeding, kleeding, huisvesting, voeding en opleiding begrepen zijn. In het systeem Idenburg is de tweedejaars-cadet vervangen door een officier, die tractement moet hebben en toch zeker wel twaalf honderd gulden zal krijgen. Hetzelfde geldt voor het derde jaar, het opleidingsjaar aan de K. M. A. Maar dan komen de niet binnenkomende studiekosten, die de ouders in het Ie, IIe en IIIe jaar K. M. A. betalen en de onderwijskosten (lecraren, leermiddelen e.d.) in het derde jaar er toch bij. Het is mij dan ook onbegrijpelijk hoe de commissie tot een bezuiniging van een ton kan komen; dit bedrag wordt dan ook niet nader uitgewerkt. Naar mijn inzicht zal de opleiding-Idenburg duurder worden dan de oude cadetten-opleiding, vooral indien men bedenkt, dat Indië dan wellicht niet meer zal bijdragen in de opleiding.

Ik eindig dit deel van mijn betoog met de uitspraak waarmee ik het aanving, n.l. dat deze opleidingswijze totaal onaanvaardbaar is.

Nadat ik thans de verschillende projecten, zij het ook in groote trekken met U besprak, moet ik thans mijne desiderata naar voren brengen.

Verbetering in de opleiding der cadetten.

Uit de vorenstaande beschouwingen volgt, dat wij terug wenschen te keeren tot het oude beproefde systeem, waarin *alle* adspirant beroeps-officieren hunne opleiding aan de grijze K. M. A. zullen krijgen, natuurlijk met inachtneming van de zomerdetacheeringen bij de troepen.

Ten aanzien van deze detachering zou ik voor de cadetten der infanterie van het K. N. I. L. in overweging willen geven, hen in de zomermaanden te detacheren bij de Koloniale Reserve. Zij kunnen daar, gedeeltelijk in aanvoerdersfuncties, gedeeltelijk vereenigd tot één of meer sectiën aan de oefeningen deelnemen. Het detacheren van Indische

officiëren van de K. M. A. gedurende denzelfden tijd bij de Koloniale Reserve zou alsdan aanbeveling verdienen.

Het nut van de detachering bij de Nederlandsche infanterie heeft mij voor deze cadetten steeds min of meer twijfelachtig toegeschenen.

Met het oog op de detachering zou ik echter allen Compagnies-, Batterij- en Escadrons-commandanten op het hart willen binden, dat de opleiding van aspirant-beroeps-officiëren ook voor hun een belang van de eerste orde is en dus meelopen, vuur volgen en dergelijke nuttelooze bezigheden moeten vermeden worden.

Wil die opleiding echter de gewenschte resultaten opleveren, dan zal er aan de K. M. A. een en ander dienen veranderd te worden. Wij stellen hier met nadruk op den voorgrond dat wij in het volgende in geen enkel opzicht kritiek willen oefenen op het optreden van het in de laatste jaren aan de K. M. A. verbonden leeraarspersoneel.

Integendeel, naar mijne meening verdienen deze docenten groote bewondering voor wat zij nog tot stand hebben gebracht in deze tijden van groote depreciatie van het officiersberoep.

Voor alles dient te worden gevraagd — en dat staat feitelijk buiten de opleiding aan de K. M. A. — dat de jongelieden na hun driejarigen cursus officier geworden, gedurende het eerste officiersjaar boven de sterkte komen. Was dit vroeger nuttig, thans is het onafwijsbaar noodzakelijk.

Eenerzijds toch is het totaal onmogelijk, dat de jongelieden gelet op de geweldige toename der wetenschappelijke eischen, practisch volleerd van de K. M. A. komen. Zij zijn na hun officiersexamen nu eenmaal nog geen volwaardige practijk-mannen. Wil men het wetenschappelijk peil van onze officieren niet geweldig doen dalen — en de noodlottige gevolgen daarvan schetsten wij bij de bespreking van de voorstellen van het rapport-Idenburg — dan kan in de drie beschikbare jaren, de practijk niet het volle pond krijgen.

De plaatsing bij den troep na het eerste opleidingsjaar aan de S. R. O., zooals bedoeld in het „Rapport Idenburg”

(blz. 33 sub II) beoogt vermoedelijk hetzelfde, want men zal deze aspirant-beroeps-officieren, die dan nog reserve-officier zijn en nog beoordeeld moeten worden, toch wel niet in mindering willen brengen van het organieke aantal beroepsofficieren.

Daar komt nog bij, dat bij het veel te kleine aantal beroepsofficieren van tegenwoordig een halve kracht niet toelaatbaar is, in tegenstelling met vroeger toen er beroeps-instructeurs genoeg waren.

Voor de jonge genie-officieren zal dit jaar, om de opleiding niet te lang te maken, moeten vervangen worden door een z.g. applicatiejaar, aangezien drie jaren tijd te weinig is om onze genie-officieren voldoende wetenschappelijk op te leiden.

Komen wij thans tot de K. M. A.

Van onderwijs-standpunt beschouwd is de zaak daar in den loop der jaren min of meer ontredderd.

Vroeger troonde daar boven aan de steenen trap de Gouverneur. Hij bestuurde de Academie in den waren zin des woords en had over alle mogelijke details slechts een controleerende taak. Hij had als rechterhand de „Eerste Officier”; dat was de man van het onderwijs, die alles regelde wat oefeningen, lessen, tableaux, te behandelen leerstof e.d. aangaat. Onder deze autoriteit ressorteerden de hoofden van onderwijs voor tactische vakken, wiskundige vakken, artillerie, genie en cavalerie, alsmede de kapitein-instructeur belast met de infanterie-opleiding en de kapitein voor den algemeenen dienst, belast met den inwendigen dienst. Voorts had men nog een zestal luitenants, belast met de zuiver militaire opleiding van de cadetten en tevens met de uitoefening van den inwendigen dienst (piket, weekdienst, e.d.)

Het was een pracht-organisatie, die sloot als een bus en waarin iedereen heusch een dagtaak had. Er werd hard gewerkt aan de K. M. A.

Zonder twijfel werd deze organisatie min of meer luxueus, toen het aantal cadetten verminderde en was een bescheiden inkrimping van deze organisatie, gelet op die vermindering, zeker toelaatbaar.

De onregelmatige vermindering echter, die medebracht, dat er voor sommige richtingen nu en dan heelemaal geen cadetten waren, heeft in plaats van deze bescheiden inkrimping een zekere ontreddering gebracht.

Alles werd afgeschafft. De eerste officier, de hoofden van onderwijs, de officieren van den inwendigen dienst, kortom alles verdween en er bleef slechts over de Gouverneur en de leeraren.

Hierdoor werd de Gouverneur voor een onuitvoerbare taak gesteld. Het was voor deze autoriteit absoluut onmogelijk om leiding te geven aan de opleiding voor Nederlandsch-Indië en voor Nederland, en voor beide legers voor infanterie, artillerie, cavalerie en genie, terwijl er later nog bijkwam de militaire administratie.

Daarbij bleef zijne taak van het algemeen bestuur van de onderwijsinrichting bestaan. Het kan toch niet goed zijn, dat om eens een voorbeeld te noemen, de opleiding der aaustaande heroepsofficieren der artillerie geleid wordt door een Gouverneur afkomstig van een ander wapen, gesteund en geadviseerd door de oudste leeraar der artillerie, zijnde in de meeste gevallen een jong kapitein of een luitenant. Hoezeer de er bij betrokken officieren ook hun uiterste best gedaan hebben — en wij herhalen dat wij daarvan diep overtuigd zijn — dit is toch geen toestand. Het gaat toch niet aan, dat de geheele artillerie-opleiding verzorgd wordt door enkele naast elkaar staande leeraren, met de oudste luitenant als technische chef.

Dat is toch waarlijk niet in overeenstemming met een behoorlijke wetenschappelijke opleiding.

Uit den aard der zaak, geldt voor de andere wapens precies hetzelfde. Alleen voor de opleiding der Indische cadetten klemt het nog meer, aangezien de Gouverneur van het Nederlandsche leger afkomstig, normaliter van Indische toestanden in volk en leger volkomen onkundig is. Het heeft mij dan ook altijd verbaasd in de tijden van hoog-conjunctuur, dat er toenmaals niet een afzonderlijk eerste-officier, of hoe men hem ook noemen moge, voor de Indische opleiding geweest is. Ik weet bij ervaring uit mijn ambt als

Directeur van de Hoogere Krijgsschool, hoe vaak ik mij gedrongen voel om bij mijn oudste leeraar van het Indische leger te rade te gaan in zake het onderwijs aan de officieren van het Indische leger. Maar ik verkeer in de gunstige omstandigheden, dat ik mij wenden kan tot een staf-officier, veelal een hoofdofficier met rijpe ervaring, terwijl de Gouverneur van de K. M. A., die uit hoofde van den aard van het onderwijs, dat veel meer de details betreft veel vaker raad zal noodig hebben, zijn licht moet opsteken bij een jong kapitein of ouder luitenant, die nog de noodige ervaring mist en in ieder geval het geheel niet overziet.

Bovendien is de figuur van oudste luitenant (c.q. jong kapitein) leider van het onderwijs in een bepaalde faculteit, theoretisch misschien nog eenigszins goed te praten, praktisch is het voor den ingewijde onaanvaardbaar,

Een dergelijke collega-leeraar heeft onvoldoende overwicht over zijne ambtgenooten om van leiding geven bij het onderwijs te kunnen spreken. Hij zal toch vermoedelijk wel nooit de lessen van zijn collega's bijwonen om zich te overtuigen van den goeden gang van zaken bij het onderwijs. Het resultaat is, dat er 25 of 30 leeraren in diverse vakken zijn, die practisch rechtstreeks onder den Gouverneur ressorteeren en welke autoriteit in de onmogelijkheid verkeert het geheel naar den eisch te overzien.

Ik herhaal, waarmede ik aanving, dat ik het grootste respect heb voor hetgeen Gouverneur en docenten onder het huidige systeem hebben tot stand gebracht, maar ik kan niet nalaten te zeggen, dat de bezuinigingsbaccil hier het systeem naar mijne meening totaal ontredderd heeft en op gevaar af van vervelend te worden moge ik opmerken dat hier een zeer belangrijk deel van ons legerorganisme doodelijk verwond is en dat het snoeimes der bezuiniging hier op ernstige wijze in het leven van de weermacht heeft gesneden.

Maar, zal men mij toevoegen, is het nu verantwoord om bijvoorbeeld voor de opleiding van een tiental cadetten van de cavalerie (ik neem met voordacht het kleinste wapen) een ouder ritmeester te belasten met de cavaleristische op-

leiding? En dan is mijn antwoord ja, ja en driewerf ja! De opleiding van onze beroepsofficieren is, vooral in ons huidige legerstelsel, een zaak van de allereerste orde. Ik heb liever, dat de opleiding van een escadron mislukt, dan die van de aspirant-beroepsofficieren. In het eerste geval blijven er nog negen goede escadrons over, maar in het tweede geval, wordt de geheele cavalerie gedurende eenige jaren opgeknapt met niet naar den eisch opgeleide beroepsofficieren. Maar genoeg klachten.

Mijne voorstellen ter verbetering zijn de volgende, waarbij ik nogmaals in herinnering mag brengen, dat in mijn gedachtengang alle cadetten, wederom aan de K. M. A. worden opgeleid. Ik vraag dan tewerkstelling aan de academie van:

a. een Kapitein van den Generalen Staf van het Nederlandsche leger, hoofd van onderwijs in de tactische vakken;

b. een Kapitein van den Generalen Staf van het Nederlandsch-Indische leger, hoofd van onderwijs voor de Indiëse vakken;

c. Kapiteins van de Infanterie, Artillerie en Genie, benevens een Ritmeester van de Cavalerie, hoofden van onderwijs voor hun wapens.

Ik merk hierbij op, dat deze officieren tevens een leeraarsfunctie vervullen en een normaal aantal lessen kunnen geven. Dit geschiedde voorheen niet. De hoofden van onderwijs gaven toenmaals minder lessen.

De sub c. genoemden, moeten om voldoende overwicht te hebben, niet van leeraar, hoofd van onderwijs worden, doch uit den troep onder de kapiteins van niet al te jongen datum gekozen worden. Het kan natuurlijk voordeelig zijn, indien zij eenige jaren tevoren leeraar aan de K. M. A. geweest zijn.

In dit verband vraag ik ook nog om de allerbeste officieren te bestemmen voor Leeraar K. M. A. Het mag m.i. niet voorkomen dat een officier niet beschikbaar kan gesteld

worden voor leeraar K. M. A., omdat de Inspecteur van het wapen hem noodig heeft voor de S. R. O.

Beide opleidingen zijn bijzonder gewichtig, maar die tot beroepsofficier overtreft de andere naar mijn gevoelen toch nog in hooge mate. Voor deze is het allerbeste nog maar nauwelijks goed genoeg.

En dan vraag ik nog het herstel van de allerbelangrijkste autoriteit, de „Eerste Officier”. Ik zou kunnen volstaan met de meening aan te halen van den Luitenant-Generaal KEMPER, oud-Eerste Officier en oud-Gouverneur, die in de Militaire Spectator van 1927 (blz. 270) nadrukkelijk de weder-invoering van deze functie vraagt.

De Generaal KEMPER zegt daaromtrent:

„Hoe meer categorieën van jongelieden er aan de academie zijn, hoe meer noodig het is, dat de Gouverneur in de uitoefening van het Bestuur over een hulp, in den vorm van een Eerste-Officier kan beschikken. Men bedenke, dat de omvang van de taak van het Bestuur veel minder afhankelijk is van het *aantal leerlingen* dan van de meerdere of mindere samengesteldheid van de Inrichting. De druk van de correspondentie naar buiten kan aanmerkelijk verlicht worden door een goed geoutilleerd Gouverneursbureau; maar er is zooveel, waarin het Bestuur zich niet door ondergeschikte hulpkrachten kan doen vervangen; b.v. bijhouden van leerplannen en programma's van studie; beoordeelen van ontwerp-leerboeken; regeling van lessen, oefeningen en examens; bijwonen van oefeningen; lessenbezoek. Dit alles vereischt, behalve kennis van zaken, ook routine; en — voor zover het niet door den Gouverneur persoonlijk kan worden verricht — kan het slechts worden overgelaten aan een ouder of hooger officier, van wien *gezag* uitgaat.

„Behoudens in uitzonderingsgevallen en uitzonderingsonderwijs-perioden, kan alzoo, naar het mij dunkt, een Eerste-Officier bezwaarlijk gemist worden”.

Tot zoover de meening van Generaal KEMPER, die toch wel bij uitstek tot oordeelen bevoegd moet geacht worden en wiens stem uit de practijk toch zoo maar niet zonder meer ter zijde kan gelegd worden.

Bovendien zal iedereen, die in militaire onderwijs-aangelegenheden geen vreemdeling is, toch begrijpen, dat het geven van leiding aan het onderwijs van cadetten van de vier wapens en van de militaire administratie toch wel zoo'n omvangrijke en verantwoordelijke functie is, dat het, gelet op 's menschen werkkraacht, niet mogelijk is, daaraan nog toe te voegen, het algemeen bestuur van de K. M. A. Uiteraard zal deze Eerste-Officier een hoofdofficier moeten zijn, bij voorkeur afkomstig van de bereden artillerie, daar hij dan ook aan het technisch en wiskundig onderwijs de noodige leiding kan geven en de hippische aangelegenheden der cavalerie kan beoordeelen.

Indien men mij mocht verwijten, dat ik min of meer luxueus ben in mijn desiderata, dan volsta ik met te verwijzen naar alle andere wetenschappelijke opleidingen, waar het onderricht bijna steeds wordt gegeven door hoogleraren aan uitnemend geoutilleerde hooge scholen. Er is geen enkel deugdelijk argument aan te voeren waarom bij ons de geheele opleiding zooveel primitiever zou kunnen zijn.

Voor de cadetten van de Militaire Administratie wil het mij voorkomen, dat de Kapitein-Administrateur van de K. M. A. tevens belast kan worden met de functie van hoofd van onderwijs; wellicht zullen hem in verband met zijn administratieve werkzaamheden weinig of geen lessen kunnen worden overgedragen.

Ik ben mij volkomen bewust, dat ik door mijne bovengenoemde desiderata het odium van reactionnair, terugzetten van de klok of hoe het ook heeten moge, op mij laad. Maar dat laat mij koud. Wij hebben genoeg geofferd om modern, vooruitstrevend of hoe het ook anders heeten moge, genoemd te worden. Als straks de toeloop tot de Academie weer kwalitatief en quantitatief goed wordt, moeten wij klaar zijn, om de jongelieden de allerbeste op-

leiding te geven, die mogelijk is. Als wij dan eerst nog ons onderwijs-systeem verbeteren moeten, hebben wij het juiste moment gemist. Laten wij erkennen dat wij, inzake het militair onderwijs gefaald hebben en bovendien, dat het boetekleed zelfs den krijgsman siert. En bedenken wij bovendien, dat de opleiding van het kleine aantal beroepsofficieren een van de allerbelangrijkste zaken van onze legervorming is, want nog steeds is waar, wat Freiherr von der Goltz in 1890 schreef in zijn schitterend boek „Das Volk in Waffen”: „Der Geist der preussischen Armee sitzt in ihren Offiziers”. Het baat ons niets of wij onze oefeningsvoorwaarden van den troep verbeteren, of wij onze bewapening moderniseeren, kortom of wij ons alle denkbare offers getroosten. Dat alles reudeert pas, indien de beroeps-instructeurs, dank zij een eerste-klasse opleiding van de allerbeste soort zijn. Dit is ongetwijfeld altijd waar, doch geldt voor ons leger, met zijn buitengewoon klein aantal beroepsofficieren nog in zeer versterkte mate.

Hebben wij in het voorgaande onze desiderata naar voren gebracht, wij moeten om volledig te zijn nog enkele belangrijke stroomingen nader beschouwen.

En dan vraagt direct onze aandacht het verplaatsen van de verschillende S. R. O. naar de K. M. A. te Breda. Dit plan is uiteraard gebaseerd op het door ons verworpen systeem om de cadetten gedurende hun eerste jaren aan een S. R. O. op te leiden. Doet men dit niet dan verliest dit plan weliswaar zijn grondslag, maar toch lijkt het ons nuttig om dit project nog eens nader te bezien.

Er zijn thans S. R. O. voor infanterie, cavalerie, genie, bereden artillerie, onbereden artillerie en militaire administratie. Zij staan onder het toezicht van de erbij betrokken wapen-inspecteurs. Op deze scholen wordt in hoofdzaak onderwezen de practijk, de technische details van de verschillende wapens; de militaire wetenschap in den waren zin des woords treedt er maar zeer schuchter aan den dag. En nu vraag ik U, M. H. zou er een Gouverneur K. M. A.

te vinden zijn, die het technisch onderricht voor alle wapens ook maar bij benadering zou kunnen overzien. Zijn leiding van het onderwijs zou zonder eenigen twijfel een sinecure zijn, terwijl hij anderzijds, door zijne bemoeienis met dit deel der opleiding, ongetwijfeld tijd te kort zou komen om zich te wijden aan de eigenlijke wetenschappelijke opleiding in het IIe en IIIe jaar. Maar bovendien is het toch veel logischer om deze zuivere vakopleiding der S. R. O. onder het toezicht te laten van de echte vakmannen, n.l. de wapen-inspecteurs. Wellicht ten overvloede mag ik hier opmerken, dat deze redeneering voor de wetenschappelijke opleiding der adspirant-beroepsofficieren heelemaal niet opgaat.

Wat zou deze samenvoeging voorts niet een kosten veroorzaken? De grijze „Enricus”, hoe gastvrij ook, zou dit groote aantal jongelieden onmogelijk kunnen herbergen. Er zou daar een uitbreiding van accomodatie moeten plaats vinden, een uitbreiding van leermiddelen e.a. die ons schatten geld zou kosten.

Waar het plan technisch slecht is en bovendien geldelijk zeer onvoordeelig, aarzelen wij niet om het onaanvaardbaar te noemen.

Thans komen wij tot een andere zeer moderne opvatting n.l. om de adspirant-beroepsofficieren gedurende hun studie aan de K. M. A. of althans gedurende een deel daarvan extern te doen zijn.

Deze meening is ontstaan, althans voor het grootste deel, als gevolg van het meergenoemde plan om de adspirant-beroepsofficieren gedurende hun eerste jaar aan een S. R. O. te doen opleiden. Na afloop van dat eerste jaar worden de adspirant-reserve-officieren vaandrig en dus is het logisch, dat de adspirant-beroepsofficieren dit ook worden.

Het ging toch niet aan om de reservisten vaandrig (kornet) te maken en de beroepsmannen sergeant te laten. Nu zag men terecht op tegen de bezwaren om een groot aantal vaandrigs in een internaat op de K.M.A. onder te

brengen. Dit is trouwens in de praktijk toegepast en heeft geheel gefaald. Zoo kwam men er toe om deze vaandrags extern te doen zijn. Hieraan zijn nu, naar dezerzijdsche meening de allergrootste bezwaren verbonden.

De voordeelen van het internaat worden op zeer duidelijke en juiste wijze aangegeven door den Luitenant-Generaal b.d. KEMPER in zijn artikel: „De opleiding tot officier bij de Landmacht” voorkomende in „De Militaire Spectator” van 1927. De Generaal schrijft daar — en daar stem ik volkomen mede in — als volgt:

Het is voor mij niet twijfelachtig, of voor den a.s. „officier is het leven in een internaat *gedurende eenigen „tijd”* onmisbaar. Hij moet leeren zich te regelen en te „schikken naar voorschriften van orde, regelmaat en netheid; hij moet zich gewennen aan stiptheid; hij moet „leeren zich te voegen naar anderen en het eenvoudige voor „lief nemen. In één woord: hij moet leeren *ondergeschikt* „te zijn. *Militaire* ondergeschiktheid nu moet een tijd lang „worden *ingeleefd*. Het kan nergens beter geschieden dan „in een internaat..... maar dan in een zoodanig, waar „gestrengheid (die zeer wel met welwillendheid en opge- „wektheid gepaard kan gaan) heerscht en de meerderen „in elk opzicht een uitstekend voorbeeld geven. Grooten- „deels van het „afkijken” toch moet de jongere leeren hoe „een goed militair zich te gedragen heeft.”

Ik heb aan deze voordeelen van het internaat niets toe te voegen. De Generaal KEMPER echter is de meening toegedaan, dat na een dergelijk internaat van één jaar, gevoegelijk een externaat van twee jaren kan volgen. Ik kan tot mijn leedwezen hierin met mijn hooggeachten oud-Gouverneur niet medegaan.

Ik zou vreezen, dat de leeringen van dit internaat na twee jaren van externaat zoo verbleekt zouden zijn, dat de jongeling, als hij na die twee jaren officier wordt, de lessen van het internaat grondig verleerd heeft.

In het internaat leert men tucht; en tucht en nog eens tucht is wat wij in onzen modernen tijd het meeste noodig

hebben. In de Infantry Journal van September-October 1934 lees ik in een prijs-bekroonde studie van Luitenant-Kolonel UPHAM (blz. 368), dat de oorlog aantoonde dat de discipline, gehandhaafd op de militaire scholen, de grondslag gevormd heeft voor alle militaire organisaties. Uit dien hoofde ben ik dan ook een gedeclareerd voorstander van een volledig internaat. Maar een externaat heeft ook zeer vele en groote praktische bezwaren.

Voorcerst geeft het aanleiding tot feesten in de stad, welke niet alleen ten nadeele komen van een behoorlijke studie, maar bovendien ook den officiersstand in opspraak brengen.

Nu kan men wel zeer rigoureuus optreden tegen onvoldoende studie-resultaten, maar zeker zal de practijk zijn, dat er belangrijk meer „asymptoten” blijven dan onder het systeem van het internaat. En bedenken wij hierbij wel, dat de Staat een zeer groot geldelijk belang heeft bij het op tijd afstudeeren van de adspirant-beroepsofficieren.

Een tweede practisch bezwaar is, dat de jongelieden in de stad moeten wonen, aldaar moeten eten, kortom zich aldaar moeten onderhouden en dat kost geld. Hieruit vloeit voort, dat zij gedurende die twee jaren van externaat een zeker tractement zullen moeten ontvangen, dat weinig minder zijn kan, dan dat van den tweede luitenant. In stede van een zakgeld van een paar gulden per week voor den cadet-sergeant treedt dus een tractement van zegge anderhalf duizend gulden per jaar, terwijl de onderwijsonkosten en de tractementen der docenten blijven bestaan. Alweer dus geen bezuiniging!

Waar het externaat dus practisch niets dan nadelen heeft en bovendien belangrijk duurder zal uitkomen dan een internaat, concludeeren wij, dat het internaat verre de voorkeur verdient. Hier komt nog bij — en dat mogen wij terloops wel vermelden — dat de beurzen van de papa's der jongelieden met een internaat ook in hooge mate gediend zullen zijn. Het is mij een raadsel hoe men kan be-
toogen, dat jongelieden, die opgeleid worden voor een terecht zeer gebonden beroep, in hun studietijd zoozeer on-

gebonden zouden moeten leven. „*Jong geleerd is oud gedaan!*”

Tenslotte moge ik in verband met de moderniseering van het militair onderwijs nog verwijzen naar het bekende „Bredasche plan” der leeraren van 1921. Daarin is sprake van „vrije studie”, „militaire hoogeschool”, „student”, „college van docenten”, „curatoren” en wat dies meer zij. Met Generaal KEMPER zeg ik: „het hangt alles samen en het kan alles, naar mijne meening niet in aanmerking komen”. Deze plannen spruiten voort uit de zucht om het onderwijs aan de K. M. A. zoodanig in te richten, dat de militaire studenten „zelfstandig leeren werken, zoeken en vinden”. (Zie BREST VAN KEMPEN. De Reorganisatie van het Militair Onderwijs, 1922).

Laat de militaire studenten maar eerst eens verwerken, wat de ouderen voor hen hebben uitgezocht; later als zij de Hoogere Krijgsschool gevolgd hebben is de tijd aangebroken om baanbrekend werk te verrichten. Het is bovendien aan gerechten twijfel onderhevig of de student in de rechten nu ook wordt opgeleid om gedurende zijn studententijd „zelfstandig te leeren werken, zoeken en vinden”. De repetitoren zouden dat vermoedelijk niet beamen! Ik doe over deze hyper-moderne opvattingen verder het zwijgen: „*car c'est enfoncer une porte ouverte*”.

De opleiding tot genie-officier. 1)

In het voorgaande had ik voornamelijk het oog gevestigd op de opleiding tot beroepsofficier bij de infanterie, cavalerie en artillerie. Ik zou onvolledig zijn, indien ik U thans niet nog eenige beschouwingen gaf over de opleiding tot beroepsofficier bij het wapen der Genie.

De gewone drie-jarige K. M. A.-opleiding heeft nooit voldaan. De tijd van drie jaren was naar algemeen inzicht te kort om zoowel de militaire opleiding als — om het zoo maar te noemen — de opleiding tot militair ingenieur naar

1) Dit onderdeel is wegens gebrek aan tijd ter vergadering niet uitgesproken.

den eisch te verzorgen. Hoewel ik mij hier, als niet-technisch man, min of meer op glad ijs bevind, geloof ik toch wel als communis opinio te mogen verkondigen, dat noch in militair opzicht, noch in technisch opzicht die opleiding voldeed, waarmede niets ten nadeele gezegd wil worden van de vaak uitstekende genie-officieren, die ook onder dit minder juiste opleidingssysteem, in ons leger waren aan te wijzen. Namen als SNIJDERS, NOORDUYN, VAN ROYEN e.a. zijn daar om dat zonneklaar te bewijzen.

Reeds de „Staatcommissie voor de reorganisatie van het militair onderwijs bij de landmacht” benoemd bij K. B. van 2 Juni 1910 No. 135, welke commissie op 31 October 1913 haar verslag uitbracht, hield zich met deze materie bezig en hoofdzakelijk om dit verslag, dat vergeten scheen, aan de vergetelheid te ontrukken schreef in de Militaire Spectator van 1927 de Kapitein der Genie J. J. C. P. WILSON zijn artikel over „De opleiding tot Genieofficier”.

De genoemde Staatcommissie — en de Kapitein WILSON stemt daar mede in — propageert een militaire en voorbereidende ingenieurs-opleiding van drie jaren aan de K. M. A., gevolgd door benoeming tot tweede luitenant.

Daarna zouden de a.s. genie-officieren al dan niet na een propaedeutisch examen, worden toegelaten om gedurende twee jaren de ingenieurs-studie aan de T. H. S. te Delft te volgen en wel die voor civiel-ingenieur.

De vraag rijst of dit systeem thans nog aanbeveling zou verdienen. De techniek heeft in de latere jaren op zoo ongehoofelijk veelzijdige wijze hare intrede in de militaire wetenschap gedaan, dat gevreesd wordt, dat met het diploma voor civiel-ingenieur niet voldoende all-round militaire ingenieurs zullen verkregen worden. En bedenken wij hierbij, dat het systeem zeer kostbaar wordt, gegeven, dat de twee studie-jaren genie-officieren van tezamen ongeveer twaalf man boven de sterkte zullen moeten komen, want zij mogen bij de genie niet ontbreken.

Bovendien heeft het behalen van het ingenieurs-diploma door de genie-officieren het practische bezwaar, dat in gewone tijden (wij bedoelen daarmede in tegenstelling met

den huidige crisistijd, waarin helaas ook ingenieurs onder de werklozen in grooten getale voorkomen) een enorm verloop zal ontstaan, tenzij men de salarissen der genie-officieren zoodanig verhoogt, dat een uittocht naar de burgermaatschappij niet zoozeer te vreezen is.

Op grond van deze overwegingen kunnen wij het plan van de Staatscommissie 1910 thans dan ook niet meer aanbevelen, temeer niet, waar dit nu juist een zaak is, waar de reserve-officieren redding kunnen brengen. Het wil mij voorkomen, dat de in het gemobiliseerde leger benodigde electro-technische, waterstaatkundige e.a. ingenieurs beter en voordeliger kunnen verkregen worden uit de reserve-officieren van die categorieën, wier burger-beroep in vele gevallen een doorlopende oefening is voor hun taak in oorlogstijd.

Onze militaire genie-officieren blijven dan echter niet minder onmisbaar. Zij zijn voor een deel en vooral in hun jonge jaren bestemd voor den dienst bij de pionier-compagnieën en later op ouderen leeftijd voor den dienst in de sectiën V der verschillende staven en voor soortgelijke typisch militaire leidende werkzaamheden.

Het wil mij daarom — en om der kosten wille — beter toeschijnen de huidige opleiding te bestendigen, d.w.z. een opleiding van drie jaren aan de K. M. A. gevolgd door een applicatie-jaar als tweede luitenant aan dezelfde militaire onderwijsinrichting.

Het wil mij voorkomen, dat de ondervinding van jaren daar is, om aan te toonen, dat deze opleiding ook voldoende is om te voorzien in de vredesbehoefte aan officieren van den staf der genie.

M. H. Ik ben mij bewust — ik merkte het reeds op — dat ik mij bij de voorgaande beschouwingen op glad ijs bevond; maar ik meende dit deel van de opleiding tot beroepsofficier toch niet onbesproken te mogen laten en koester de hoop, dat straks wellicht een meer deskundige zijn licht op deze materie zal doen schijnen.

De opleiding tot Officier bij de Militaire Administratie.

Ik zou verder nog gaarne Uwe aandacht vragen voor de opleiding tot beroepsofficier bij de militaire administratie. Deze categorie verkeert in de gunstige omstandigheden, dat vergeleken bij vroeger, de toestand belangrijk verbeterd is. In stede van de tweejarige opleiding aan den Hoofdcursus is toch gekomen de drie-jarige opleiding aan de K. M. A.

De vroegere toestand, waarbij de aspirant-officieren van de militaire administratie in wetenschappelijke opleiding belangrijk achterstonden bij de cadetten der wapens was ook zeer beslist verkeerd. Dat te kort moest in de twee jaren aan den Hoofdcursus worden bijgewerkt.

Indien men bedenkt, dat de officieren der administratie te velde, naast hun administratieve taak veelal ook nog een gewichtige taak bij aan- en afvoer en bij de legerverpleging hebben te vervullen is het zeker gewenscht, dat zij een ruim blik krijgen op het geheele militaire raderwerk. Voorts moet de opleiding tot officier den grondslag leggen voor eventueel latere opleiding tot intendant. Zoo beschouwd is het een belangrijke schrede voorwaarts, dat thans de driejarige opleiding van kracht is en mag er aan eene verkorting zeker niet gedacht worden. Bovendien is ook hier de leerstof enorm uitgebreid. Ik wijs slechts op de vakken legerverpleging, handelsrecht, burgerlijk recht, kennis van belastingwetten, enz., enz.

Ook zijn er nog verschillende argumenten aan te voeren om te betoogen, dat de opleiding van alle categorieën van beroepsofficieren op eenzelfde peil moet staan, opdat beide hetzelfde aanzien genieten. Zulks klemmt te meer indien men bedenkt, dat de beroepsofficieren der militaire administratie de opleiders zijn van de reserve-officieren van dat dienstvak.

Wat deze categorie van beroepsofficieren aangaat bestaat n.m.m. een belangrijk verschil in standpunt, dat men moet innemen ten aanzien van het volgen van het eerste jaar aan de er bij betrokken S. R. O.

De materie, die aan de a.s. beroeps-officieren der mili-

taire administratie onderwezen wordt, leent zich veel meer voor een globale behandeling in het eerste jaar, dan de leerstof voor de wapens.

Toch zou ik, uit hoofde van de andere nadeelen, die aan dit systeem verbonden zijn, deze opleidingswijze niet willen aanbevelen. Voor de jonge officieren der militaire administratie klemt de eisch, dat zij het eerste jaar boven de sterkte komen, nog meer dan voor die der wapens. Zij toch hebben nog minder gelegenheid dan deze, om gedurende de opleiding met de practische zijde van hun beroep kennis te maken, terwijl zij anderzijds soms reeds onmiddellijk na hunne aanstelling tot tweede luitenant zelfstandig eene administratie moeten voeren en daar bij hun korps dikwijls geen oudere officier van de administratie aanwezig is, hebben zij niet de gelegenheid, zooals de officieren der wapens wél hebben, om nog eens bij een oudere ervaren collega te rade te gaan. Bovendien rust op hunne jeugdige schouders dan reeds het gewicht van groote geldelijke belangen van het rijk en het is reeds meermalen gebeurd, dat een dergelijke jonge man eindelijk door eigen shade wijs werd. Het eerste jaar boven de sterkte zal hem daarvoor kunnen behoeden.

Uiteraard moeten de cadetten der militaire administratie gedurende hun opleidingstijd ook dienst doen bij de administratie van de Korpsen. Zulks geschiedt tegenwoordig ook in het tweede jaar, doch deze detachering wordt verminderd doordat er een deel van den tijd afgaat voor een cursus in vleeschkeuring e.d. aan het abattoir te Nijmegen.

Deze cursus te Nijmegen heeft weer tengevolge dat de jongelieden practisch allemaal aldaar en te Arnhem gedetacheerd worden, terwijl het veel beter ware hen ieder afzonderlijk werkzaam te stellen onder een daartoe bijzonder geëigende Korps-administrateur.

Daarvoor moet dan ook over andere garnizoenen beschikt kunnen worden. Bovendien is één detachering in het tweede jaar te weinig. Verbetering kan hier gebracht worden door:

1e. De cursus aan het slachthuis te Breda te doen

houden gedurende den gewonen theoretischen cursus;

2e. Voor de detachering in het tweede jaar alle groote garnizoenen beschikbaar te stellen.

3. Gedurende het derde studiejaar nog een tweede detachering in te voeren.

M. d. V. M. H. Ik meen Uwe aandacht niet langer in beslag te mogen nemen. De wijze waarop ik mijn taak vervulde is misschien tegengevallen aan dezulken, die verwachtten, dat ik met een compleet leerplan en een volledige organisatie van de door mij gedachte K. M. A. zou komen.

Ik heb dat niet gedaan, omdat ik daartoe de noodige bouwstoffen miste, maar vooral ook omdat ik dan door de vele cijfers en détails de aandacht van de hoofdzaken maar zou afleiden.

En ik moge nogmaals als mijne vaste overtuiging naar voren brengen, dat ons militaire onderwijs in den tegenwoordigen vorm heelemaal geen ten doode opgeschreven grijsaard is. Het is daarentegen alleen ziek en het aanwijzen van de zieke plekken, alsmede van de gepaste geneesmiddelen, ziedaar de taak, die ik mij zelf stelde.

Ook moge ik nogmaals betoogen, dat de opleiding tot beroepsofficier, n. m. m. een van de allerbelangrijkste onderdeelen van onze legervorming is, dat zij op wetenschappelijke leest moet geschied zijn en dat dus iedere bezuiniging, die de deugdelijkheid van die opleiding ook maar cenigszins aantast, om die reden volkomen onaanvaardbaar is.

Ik besluit met den hartgrondigen wensch uit te spreken, dat onze oude grijze en dierbare K. M. A. moge groeien en bloeien en voor onze weermacht officieren moge blijven afleveren, doordrongen van het schoone van hun beroep, van de noodzakelijkheid van hun bestaan en hun kennis in het belang van het lieve Vaderland, en voorzien van het ouderwetsche „fanatisme” voor hun taak!

Ik heb gzegd.

ENKELE BRONNEN.

Verslag van de Staatscommissie inzake de reorganisatie van het militair onderwijs. Algemeene Landsdrukkerij 1913.

Plan tot Reorganisatie van het Militair Onderwijs door een Commissie van Leeraren. Mei 1921. (Zie ook Militaire Spectator Juli 1921).

De Reorganisatie van het Militair Onderwijs, door C. P. BREST VAN KEMPEN. 1922.

Onderwijs en opvoeding aan de Koninklijke Militaire Academie, door C. P. BREST VAN KEMPEN, Kapitein der Genie N. I. L. 1926.

De opleiding en hogere vorming in Nederland van den Officier der Landmacht hier te lande en voor Indië, door W. COOL, Kapitein der Genie. 1890.

Het z.g. Rapport-Idenburg. 1934.

De opleiding tot Officier bij de Landmacht, door H. KEMPER, Luitenant-Generaal b/d. (Militaire Spectator. 1927).

De herziening van de Militaire Onderwijswet. De Koninklijke Militaire Academie, door J. C. LOGGER. Militaire Spectator 1924.

Rapport Commissie-Logger voor vereenvoudiging van het militair onderwijs. 1922.

Verslag Commissie-Wittert inzake opleiding van het verlofskader 1925.

Orgaan der Nederlandsch-Indische Officiersvereniging Juni 1934.

STELLINGEN.

1. De taak van den beroepsofficier in ons stelsel van legervorming is zoo gewichtig, dat de opleiding daartoe aan de hoogste eischen moet voldoen.

2. Een opleiding tot recruten-instructeur is onvoldoende; een zeer ruime wetenschappelijke opleiding is dringend geboden.

3. De mindere resultaten van de opleiding in de laatste jaren zijn toe te schrijven aan den verminderden toeloop tot het officiersberoep, welke op zijn beurt veroorzaakt werd door verschillende factoren o.a. de herhaalde afvloeiingen en de onregelmatige aanvullingen.

4. Een opleiding langs de scholen voor reserve-officieren is niet aanbevelenswaardig.

5. Het opleidingsplan van de „Commissie Idenburg” is onaanvaardbaar.

6. Een belangrijke reorganisatie van de Koninklijke Militaire Academie is noodzakelijk, vooral ook met het oog op de cadetten voor het Koninklijk Nederlandsch-Indisih leger. Een terugkeer tot de oude beproefde methode, met moderniseering van het leerplan, is gewenscht.

De VOORZITTER. Ik dank den Kolonel ALTING VON GEUSAU zeer voor zijne belangwekkende voordracht. Ik stel u voor, nu een kwartier te pauseeren. Heeren, die aan het debat wenschen deel te nemen, verzoek ik, zich in de pauze te willen opgeven aan den Secretaris; ik moet er de aandacht op vestigen dat Heeren, die geïntroduceerd zijn, hier niet het woord kunnen voeren, hoeveel prijs wij overigens ook op hunne aanwezigheid stellen.

(De uitslag van de in en na de pauze gehouden stemmingen en herstemmingen is, dat de Luitenant Kolonel van den Generalen Staf N. T. CARSTENS en de Majoor van den Generalen Staf M. W. L. VAN ALPHEN in het Bestuur gekozen werden, terwijl de aftredende Bestuursleden Res.-Majoor BOOTS en Kapitein STRUYVENBERG herkozen werden. De nieuw-gekozen en de herkozen bestuursleden, hebben alle hun functie aanvaard).

Kapitein FABIUS.

Mijnheer de Voorzitter, mijne Heeren.

In de vergadering onzer Vereeniging van 20 April 1934, had ik de eer eenige bezwaren te mogen uiten over de wijze, waarop de Commissie-Idenburg, de a.s. beroeps-officieren zou willen doen opleiden.

Gedeeltelijk meende ik met die wijze te mogen instemmen. Ook ik vond eene begin-opleiding bij eene school voor Reserve-officieren noodig, doch ik achtte het onaanvaardbaar en zelfs onuitvoerbaar deze leerlingen een tweede proefjaar bij den troep te doen volbrengen, terwijl naar mijne meening eene wetenschappelijke opleiding b.v. aan de K.M.A. van slechts één jaar, te gering zou zijn.

Ongetwijfeld moeten slechts de goeden tot beroeps-officier worden opgeleid.

Als vader juich ik het zeker toe, dat een zoon na op de traditioneele wijze cadet te zijn geworden, met vrijwel absolute zekerheid officier zou worden, temeer daar deze zekerheid aan geen enkele universiteit te verkrijgen

is. Als officier vind ik echter, dat een jongeling slechts dan beroepsofficier zou mogen worden, wanneer hij daartoe *alleszins* geschikt zou zijn.

De beoordeeling van deze geschiktheid kan m.i. met veel grootere zekerheid geschieden op een school voor reserve-officieren, welke school in verband met de daar plaatsvindende korte en volledige opleiding tot reserve-officier, heel wat meer mogelijkheden biedt tot het verkrijgen van een juisten indruk der leerlingen, ten aanzien van hun geschiktheid voor het officiers-vak.

Indien men de kandidaten voor de K.M.A. zelf een wapen en dus als gevolg daarvan een bepaalde school voor Reserve-Officieren doet kiezen, dan sluit men voor hen de kans bij een ander wapen te komen uit.

Acht men dit een nadeel, dan zou men alle kandidaten voor beroepsofficier — na een door de K.M.A. te houden onderzoek — zoo goed mogelijk over de wapens kunnen verdeelen. Zij moeten dan echter slechts voorwaardelijk als aanstaand cadet worden aangenomen.

Hun eerste opleiding zouden zij moeten verkrijgen op de scholen voor Reserve-Officieren. Nadat zij deze met goed gevolg hebben doorlopen, zou eerst mogen worden beslist of zij definitief tot de K.M.A. kunnen worden toegelaten.

Door een grooter aantal a.s. kandidaten toe te laten, dan normaal noodig is, zou men zelfs tot eene ruimere keuze kunnen geraken.

Ook moeten de overige leerlingen dier scholen, die door het leeren kennen van den militairen dienst, zich daartoe sterk voelen aangetrokken — en dit komt voor — niet worden uitgesloten van het deelnemen aan het onderzoek voor de uiteindelijke toelating tot de K.M.A.

Op deze wijze zou men dus na het verkrijgen van alle gegevens omtrent hun geschiktheid, de beste kandidaten kunnen doen uitkiezen, door eene commissie zooals thans reeds werkzaam is geweest. Zij bestaat uit personeel der K.M.A. en uit personeel der scholen.

De opvatting, dat de ouders onder deze omstandigheden hun zoons geen toestemming zouden verleenē tot het worden van beroepsofficier kan ik niet deelen :

1°. niet, omdat — zooals ik reeds opmerkte — geen enkele andere opleiding eene zekerheid van slagen biedt ;

2°. niet, omdat vele jongelui toch reeds voor den dienstplicht zijn of zullen worden bestemd en zij na een proefjaar aan een school voor Reserve-Officieren te hebben volbracht, daarmede tegelijk hun eersten oefenings-tijd hebben vervuld en dus geen tijd hebben verloren.

Dat de Nederlandsche jongelui geen beroepsofficier meer zouden willen worden, mag m.i. niet worden toegeschreven aan het recruteerings- en opleidingssysteem, doch aan heel andere oorzaken, die dit vak minder- of zelfs onaantrekkelijk zouden maken.

Willen de jongelui beroepsofficier worden, omdat zij de opleiding daartoe zoo veilig vinden, dan worden zeker niet alleen de goeden verkregen en daar gaat het hier juist om.

De beroepsofficieren moeten in het tegenwoordige legerstelsel, tot zelfs in den rang van Luitenant-Kolonel, de leiders en de instructeurs van de reserve-officieren zijn en dus aan hooge eischen voldoen, teneinde door deze leerlingen — die als burgers tot de hooge leiders kunnen behoreen — als hun militaire voorgangers te worden erkend en geacht.

Wilde men aan de K. M. A. het eerste studiejaar als proefjaar instellen, dan zou dit m.i. alleen mogelijk zijn, wanneer men bij deze inrichting, in het eerste studiejaar eene opleidingswijze zou kunnen volgen, die geheel overeenstemt met die der scholen voor Reserve-Officieren.

Dit laatste acht ik niet mogelijk, omdat men dan op de K. M. A. moest gaan werken met de groote aantallen leerlingen, waarover de S. R. O. thans beschikken.

Ongetwijfeld acht ik de K. M. A. volkomen in staat eene behoorlijke keuze te doen, wanneer het mogelijk ware daarbij

in het eerste studiejaar de opleiding te laten geschieden als op de S. R. O.

Nu dit laatste m.i. niet mogelijk is, moeten de candidaten dus eerst worden ingedeeld bij de S. R. O., teneinde later uit hen de cadetten te kiezen.

In de volgende twee (m.i. nog beter drie) studie jaren zouden de cadetten eene degelijke wetenschappelijke opleiding aan de K. M. A. moeten volgen, welke hoofdzakelijk in de zomermaanden door een practischen dienst moet worden onderbroken.

Op deze wijze wordt bovendien het voordeel verkregen, dat de wetenschappelijke opleiding niet herhaaldelijk wordt gestoord door de vermoeiende practische diensten. Hierop wees de Academic-Commissie reeds in 1922.

Over de wijze waarop de Academie moet worden gereorganiseerd, kan ik op grond van de door mij verkregen ervaring, volkomen met den Inleider instemmen.

Indien het Indische Bestuur de cadetten voor het Koninklijk Indische Leger op de gebruikelijke wijze wil blijven doen opleiden, dan zou de K.M. A. evenals thans, voor deze cadetten eene afzonderlijke opleiding moeten behouden.

Het lijkt mij echter geen bezwaar hen te doen beginnen op een S. R. O. De Indische cadetten leerden toch ook den Nederlandschen practischen dienst en werden toch ook bij de Kon. Ned. Landmacht gedetacheerd!

Ik meen hiermede te hebben aangetoond, dat ik mij tot mijn leedwezen niet kan vereenigen met het gestelde in stelling 4 van den Inleider, omdat ik de scholen voor Reserve-Officieren noodig acht, voor het doen van een goede keuze van cadetten.

Het verkrijgen van goede beroepsofficieren is ook mijns inziens een legerbelang van de hoogste orde.

Ik heb gezegd!

Gepens. Luitenant-Generaal W. E. VAN DAM VAN ISSELT.
Mijnheer de Voorzitter! Mijne Heeren!

Ik ben de laatste jaren een slechte comparant geweest op uwe vergaderingen. Toch heb ik onze Vereeniging met belangstelling gevolgd in de nieuwsbladen, ook in de Verslagen, indien het onderwerp binnen mijn gezichtskring viel. Zulks doet dat van hedenavond in hooge mate; dit noopte mij om nog eens het woord te voeren van deze plaats. Wat dat belang aangaat is m.i. de hoogere vorming van officier van uitnemende beteekenis door haar *hoogheid*, die van de opleiding van beroepsofficieren door de *veelheid*, dus het groote aantal, dat jaarlijks die opleiding ontvangt. Hier komt reeds dadelijk een belangrijk verschil van opvatting met Inleider om den hoek kijken. Ik kom daarop terug, vooral bij stelling II.

Zooals de reserve-officieren in het nieuwe leger quantitatief een trap naar boven zijn gegaan, geschiedde dit kwalitatief met de beroepsofficieren. Hun vorming dient dus weer onder de loupe genomen en waar noodig verbeterd te worden. Als het tij verloopt, moet men de bakens verzetten: wij moeten in die officieren voortaan niet in de eerste plaats zien de encadreering van ons leger op vredesvoet; zij zijn geworden *een uitgebreid korps instructeurs* in Zwitserschen geest. Spreker schetste in den aanvang van zijn voordracht de taak der beroepsofficieren in het nieuwe leger; m.i. ware daaraan toe te voegen, dat zij de dragers zijn en blijven van gezonde militaire traditiën; daar zij, en zij alleen, in vreedstijd al onze militaire bureau's bevolken, zijn en blijven zij verantwoordelijk voor de moderne oorlogsvoorbereiding *in haar vollen omvang*.

Stelling I tracht er uiting aan te geven, dat in het nieuwe leger de positie van het korps beroepsofficieren een trap naar boven is gegaan: „de opleiding moet aan de hoogste eischen voldoen”. Doch is dit niet een „gemeenplaats”, een begrip, ook door Inl. hedenavond zelf genoemd? De eisch is toepasselijk op bijna elk onderdeel onzer militaire organisatie, de zaak overal uit haar eigen gezichtshoek beziende.

De vraag is slechts: welke zijn die „hoogste eischen”.

Stelling II, uit 2 deelen bestaande, licht den sluier ten deele op. Maar met de eerste helft ploffen wij van een zeer hooge hoogte in eens in een zeer diepe diepte: „een opleiding tot recruten-instructeur is onvoldoende”. M. d. V. Dit lijkt mij, om een beeld van Inl. van hedenavond te bezigen, een volkomen open deur willen opentrappen. Wie zou thans nog met het vermelde genoegen willen nemen? Die deur staat reeds meer dan een eeuw open. Het lijkt mij een stelling voor de jaren, niet negentien honderd, doch 1814 tot 1828 of daarvóór, uit den tijd vóór de oprichting van de K. M. A., toen, in geval van vacatures, *in den troep dienende cadetten*, voorts onderofficieren uit den troep, „*troupiers*” van 25 tot 40 jaar, door de eerste luitenants en hoogereren van het betrokken bataljon werden gekozen uit een voordracht van drie, door de tweede luitenants opgemaakt. Uit Inl.’s woorden heb ik de bedoeling van dit stellingedeelte nader begrepen: het is gericht tegen het rapport-Idenburg. Om misverstand te voorkomen ware het daarom m.i. meer op zijn plaats geweest in stelling V, welke over dat plan handelt, en dan tevens niet in zóó forsche termen; immers die commissie vraagt voor de beroepsopleiding toch altijd nog o.m. één jaar K. M. A.

Met het 2e gedeelte van Stelling II rijst het niveau weer aanzienlijk: „een zeer ruime wetenschappelijke opleiding is dringend geboden”. Nu naderen wij „des Pudels Kern”. Maar nu is mijn *hoofdbedenking* tegen Inl.’s stellingen, dus tegen zijn betoog, dat hij, wat naar mijne meening „des Pudels Kern” is, volkomen onvermeld en, eenige woorden over de beteekenis der sport uitgezonderd, ook nagenoeg onbesproken liet. *Ook bij regeling van de opleiding der a.s. beroepsofficieren moet men recht op het doel afgaan.* Om die opleiding doelmatig te kunnen regelen, dient derhalve duidelijk voor den geest te staan, wat van den gewonen, lageren officier wordt geëischt, waaraan hij mitsdien heeft te voldoen. Wij moeten ons hierbij goed realiseeren, dat het nog niet gaat om de *hoogere* vorming, dat wij handelen over jonge maunen, die de eerste 10 tot 15 jaar van hun offi-

cierstijd nagenoeg uitsluitend zullen dienen in den troep, als adjudant of in de eenvoudigste bureau's.

Wat wordt nu gevraagd van den gewonen troepenofficier? In volgorde van de belangrijkheid is dat m.i.: 1e. roeping tot en liefde voor zijn vak; 2e. karakter; 3e. een zeer gezond lichaamsgestel, zonder hetwelk een modern troepenofficier zich eenvoudig niet laat denken; 4e. ontwikkeling in sportieven geest; 5e. de noodige wetenschappelijke ontwikkeling; 6e. kennis van de betrokken reglementen en voorschriften.

Bezien wij deze eischen wat nader: 1e. roeping is aangeboren; echter kan de liefde tot het beroep, het ideële en schoone er van leeren inzien, altijd nog worden aangekweekt. De militaire opleiding dient voorts 2e. het karakter te vormen; hoe moeilijk zulks ook is, alle leeraren in alle vakken moeten zich daarvan steeds bewust zijn en waar dit maar pas geeft, daarvan doen blijken. Militaire eigenschappen als besluitvaardigheid, beslistheid, stiptheid, standvastigheid, overtuiging enz. moeten worden aangekweekt. De zoo korte oefentijden in het Nederlandse leger vereischen voorts, dat den a.s. officier het oog worde geopend voor efficiency, doelmatigheid, het woekeren met den tijd: goed sluitende leer- en oefenprogramma's, waaraan op even methodische wijze de hand worde vastgehouden als aan de K. M. A. zelve; daadwerkelijke en vaste leiding van de reserve-officieren tijdens hun opkomsten; enz.

Bedoelde opvoeding en vorming stelt, zal zij bij de leerlingen ingang vinden, levend goed worden, hooge eischen. Dit wijst er o.m. op, dat de leeraren niet jong, noch schoolvorsten, noch schoolvossen mogen zijn, dat een groot deel hunner den kapiteinsrang en -leeftijd moet bezitten, kan het zijn 1 tot 2 jaar een oefeneenheid hebben gecommandeerd. Eerst dan leert men precies, wat er komt kijken en kan men anderen doelmatig vormen.

De mensch kan bij brood alleen niet leven, en evenmin de goede beroepsofficier bij wetenschap alleen, zulks allerm minst in het moderne leger, een echt *volksleger*. Wie zonder idealen het korps binnentreedt, eindigt als

loonslaaf of kankeraar over chefs, promotie en den dienst. Er dient dus te worden gewerkt op verheffing van den geest, waartoe bespreking en analyse van zeer goede literatuur — wij doelen geenszins op wederinvoering van „taal vakken” — het hare kan bijdragen. Voorts tot vorming van den officier tot instructeur — ik kom daarop aanstonds terug — analytische bespreking van meesterstukjes van stijl, zoowel ten aanzien van het gesproken als het geschreven woord.

Wat 4e. betreft, moge ik doen opmerken, dat ontwikkeling van een sportieven geest, vlotheid, onvermoeid zijn, elan en durf met daaruit voortvloeiende besluitvaardigheid en karaktervastheid voor de militaire opleiding van officieren van de hoogste waarde zijn. Zij kweken mannen van Jan de Witt met durf en overwicht, dragers van het gezag naar binnen en naar buiten, ook onder moeilijke omstandigheden.

Eerst thans komen bij mij, *in de vijfde plaats*, de eischen van wetenschappelijke ontwikkeling, welke Inl. nagenoeg bij uitsluiting van al het andere noemde. Het officierskorps in zijn geheel moet aan hooge eischen van moreelen en van physieken aard voldoen; daarmee is allerminst gezegd, dat ieder jong officier aan hooge militair-wetenschappelijke eischen moet voldoen. Een uitnemende hoogere vorming op rijperen leeftijd voor hen, die door ontwikkeling, werkracht en werklust daarvoor in aanmerking komen (*vooral niet allen*, zooals de Commissie-Idenburg voorstelde) komt later tegemoet in het ontbrekende. Trouwens door ontwikkeling van het karakter en van den wil zal het aantal autodidacten toenemen. Te veel op de schoolbanken zitten maakt traag en vadsig reeds in de jeugd. „Te veel leeren doodt het karakter.”¹⁾ De z.g. militaire wetenschap verandert zóó snel, dat, wordt in de vakken te veel afgedaald, allerlei weer volkomen is veranderd, dus verouderd, wanneer men het *later* zelf noodig krijgt; wij weten dat allen

1) De Pruisische Luitenant-Generaal von der Marwitz. Beih. Mil. Wochenblatt 1909, blz. 462.

bij ondervinding. Alle leeraren hebben uit liefde tot hun vakken, waardoor zij die de belangrijkste achten, de zucht tot overdrijven; leerstof en leereursussen breiden zich telkens uit. Als nieuwere takken van militaire wetenschap noemde Inl. voor de cadetten „de luchtvaart, motorisering, electrotechniek e.d.” Een groot deel der leerlingen kan, vooral bij een te groot aantal vakken, het gebodene, hoe goed ook voorgedragen, niet omvatten en zóódanig verwerken, dat het van binnen levend goed wordt. Geestelijke overlading en oppervlakkigheid nemen steeds toe onder de leuze van algemeene ontwikkeling.

Ik pleit dus tegen de overlading in de leerprogramma's en opneming van een te groot aantal vakken *aan de K.M.A.*; de wetenschappelijke opleiding van onze a.s. officieren moet *sober* zijn. De eischen, door mij onder 1o. t/m. 4o. gesteld, maken, dat ook bij versobering van 5o. een driejarige studietijd zeer doelmatig te besteden is; een uitbreiding met een vierde studiejaar, waarop hier en daar wordt aangedrongen in verband met uitbreiding van het aantal vakken en van de leerstof,¹⁾ moet ik, de genie uitgezonderd, wegens de onvermijdelijk daaruit voortvloeiende overlading en de onrijpheid der betrokkenen, onvoorwaardelijk ontraden. Men moet hierbij wél in het oog houden, dat *militair*-wetenschappelijke opleiding aan *jongelieden* van 18 tot 22 jaar, die zich omtrent allerlei nog geen eigen oordeel kunnen vormen, door den aard der zaak — in tegenstelling tot „opleiden”, „opvoeden” enz. — ten deele altijd „africhten” moet blijven: repetitie- en examendressuur, het nadoen van kunstjes, iets, waarvan geen groote opvoedende of ontwikkelende kracht kan uitgaan.

Aan de H. K. S. is zulks geheel iets anders; wanneer een leerling daar een oefening moet leiden, een voordracht houden of een schriftelijke opdracht uitwerken, deelneemt aan debatten, komt hij geheel of meerendeels met eigen werk, vrucht van eigen inzicht en eigen overdenking; zoo iets werkt ontwikkelend en stimuleerend, vormt den persoon.

1) Dat denkbeeld werd ook op den debatavond aangeroerd.

Doch de cadet oordeelt *grosso modo* zooals de leeraar, omdat hij nog niet kan oordeelen. Acht de leeraar Napoleon grooter strateeg dan staatsman (of omgekeerd), 95 van de 100 kansen, dat de leerling de zaak evenzoo inziet. En oordeelt de eerste den Keizer in het laatst van zijn loopbaan half waanzinnig, daar hij zelfs Moskou vanuit Parijs wilde regeeren, tien tegen een, dat de cadet het aldus weergeeft: *hij schuwt bovenal de onvoldoende cijfers met hare gevolgen; daarvoor is hij jong!*

Inl zou de programma's onbesproken laten; echter kregen wij tegen het slot een vrij uitvoerige beschouwing over de moderne opleiding van de officieren voor de Militaire Administratie in 3 jaren aan de K. M. A., de detacheringen, zelfs over de keuze van het slachthuis. Dit zoo zijnde had zeker ten aanzien van de vorming van de *troepen*, officieren in het algemeen *voor het nieuwe leger* de aandacht er voor mogen zijn gevraagd, dat deze, voortdurend instructeur zijnde van troep, kader en reserveofficieren, derhalve moeten worden opgeleid in paedagogische richting. Zij moeten daarom leeren zich beknopt, duidelijk en zakelijk uit te drukken, eigen meening weten te verdedigen, slagvaardig te zijn in het debat; hun moet kracht van overtuiging worden bijgebracht. 1) Een en ander steunt tevens het handhaven van gezag. Ook aan goed leeren stellen, niet te ingewikkelde regelingen beknopt op papier zetten, enz. dient verhoogde aandacht te worden geschonken. Dit bevordert tevens opvoeding en opleiding in praktische richting.

Het hiervóór door mij vermelde acht ik voor den a.s. jongen officier van veel hooger waarde dan overlading met z.g. wetenschap. Jaren geleden heeft Generaal SEYFFARDT SR. den strijd aangeboden tegen dien looden ballast van nuttelooze tuigage, welke hij zeer typeerend „schijngeleerdheid” noemde. Op uitnemende wijze is het vraagstuk der militaire schoolopleiding hier behandeld in 1894/5 door mijn Vader in een klassieke voordracht „Volksopvoeding en Volkswaerbaarheid”, welke destijds veel te weinig de aandacht ge-

1) De beteekenis van debatingclubs onder leiding van in dat opzicht bekwame leeraren.

trokken heeft, nog steeds lezing en aandachtige overweging *ten volle* waard is. Ik moge daaruit enkele kleine gedeelten aanhalen: „Het zijn juist het karakter, de eigendommelijkheid der individueele kracht, de oorspronkelijkheid, de zelfstandigheid, de energie van den zedelijken wil, die de bewegende krachten van een volk uitmaken (en derhalve ook van het officierskorps). Zij ontsluiten den oorsprong van zijne grootheid; zij vormen den maatstaf van zijne beteekenis onder wereldvolken; zij smeden het noodanker voor zijne onafhankelijkheid.”¹⁾

Omtrent de opvoeding — het was vóór 40 jaar, toen de sport ten onzent nog in hare windselen lag — luidde het: „Eenmaal zal men met afgrijzen terugdenken aan de opvoeding der tegenwoordige jeugd..... Op den algemeenen stroom worden wij bij onze jacht naar kennis medegesleept, en jakkeren van examen naar examen..... Het is merkwaardig, hoe wij door onzen hartstocht naar kennis het doel niet bereikt, maar voorbijgestreefd hebben. Met feiten, met gebeurtenissen, met waarheden is het jeugdige brein overladen. Maar de scherpzinnigheid, de schrandereheid is daardoor niet verhoogd, het waarnemingsvermogen niet ontwikkeld, de kostbare gave van opmerking niet toegenomen.”²⁾

De tegenstelling tusschen de Engelsche en de Deutsche opvoeding werd typeerend, aldus geschetst: „Het is een onbetwistbaar feit, dat de Engelschman geen veelweter is. Voor het nangezicht van een schoolvorst staat hij als onkundig te boek. Toch is er geen volk der aarde, dat grooter expansievermogen bezit en meer energie ontwikkelt dan het Britsche volk. Het is de eerste koloniale mogendheid der wereld. Zijn handelsvloot bedraagt meer dan de helft der wereldvloot. Zijn taal is de meest verbreide..... Terwijl de blokkende Duitscher dom wordt van al de inspanning, waartoe men hem dwingt en daardoor niet tot volle, natuurlijke ontwikkeling komt, is de practische Engelschman van oordeel, dat het aanleeren van kundigheden bij de opvoe-

¹⁾ Overdruk, blz. 10.

²⁾ Idem, blz. 13 en 22.

ding eerst de tweede zaak is. 1) De eerste taak is karaktervorming." 2) Met deze tegenstelling werd als het ware in 1895 de afloop van den wereldoorlog 1914/8 voorspeld. Volkomen in aansluiting bij vermelde prognose zeide Maarsehalk HAIG na afloop: „de hooge waarde van de Britsche opleiding, die de jeugd geen groote hoeveelheid geleerdheid instampt, maar de grootste zorg wijdt aan de vorming van het karakter, is ook in dezen oorlog gebleken, want in de juiste vorming van het karakter wortelt de ware discipline, die ons ook in de moeilijkste oogenblikken niet verlaat”.

Wat stelling III betreft een tweetal opmerkingen omtrent den verminderden toeloop, welke inderdaad een kwaad vormt; doch fraai is hij de laatste tientallen jaren nimmer geweest en dit kan wel weer bijdraaien door de tijdsomstandigheden. Reeds in 1908 heb ik er in een nog nader te noemen artikel: „De aanvulling van ons korps beroeps-officieren”, in Onze Eeuw 3) de aandacht op gevestigd en met cijfers aangetoond, dat regeling van de bevordering der beroeps-officieren is een *questie van organisatie*, d.w.z. van een doelmatige verhouding van de aantallen officieren in de verschillende rangen. Het instituut der reserve-officieren werd toen mede aanbevolen om te kunnen bezuinigen op de aantallen beroeps-officieren in de *lagere* rangen, d.w.z. *op den duur* te geraken tot versnelling van de bevordering. Geleidelijk is het dien weg opgegaan: de tegenwoordige organisatie der regimenten infanterie en artillerie, voor vreedstijd te vergelijken met voormalige bataljons of afdeelingen, doch met 2 hoofdofficieren, de uitbreiding der staven, meest oudere officieren, de inkrumping, allermeeest van het aantal beroeps-*luitenants* en de matige aanvulling van het korps beroeps-officieren sedert 10 tot 14 jaren

1) Echter niet algemeen, want een Duitsch hoogleeraar veroordeelde het stelsel van veel blokken en veel nuttige kennis aldus: „door de onzinnige wijze, waarop wordt onderwezen, wordt op hemelstergende wijze nuttige kracht verspild en wordt stelselmatig verwoest het edelste, wat de mensch bezit, n.l. het scheppend zelfdenken”. v. D. v. I.

2) Idem, blz. 26 en 29.

3) Blz. 391 e.v.

moeten op den duur haar invloed oefenen; wellicht dat men later bij de bevordering nog voor vreemde verrassingen zal komen te staan, vooral bij de cavalerie, waar een bijna volkomen vacuüm van 9 jaar in de aanvulling bestaat. ¹⁾ *Hoogstwaarschijnlijk zal de zaak zich op den duur meereendeels van zelf regelen*; men dient geduld te oefenen om het doorwerken van het nieuwe stelsel af te wachten. Mijn tweede opmerking is deze, dat, mocht aldus de gewenschte uitkomst niet worden verkregen, de verhouding tusschen de verschillende rangen in ons korps beroepsofficieren nog in iets gunstiger zin zal moeten worden gewijzigd. Een der eerste vereischten, waaraan in onze nieuwe krijgsmacht te land alsnog zal moeten worden voldaan, is dat de hoogere *oorlogsen cadreering reeds in vreedestijd* steeds volkomen paraat is; het aantal reserve-majoor en -kapiteins, benooidigd voor alle bataljons, afdeelingen, compagnieën enz., enz., moet reeds in vreedestijd beschikbaar zijn met een ruim overschot; geen reuzenbevordering op het oogenblik eener mobilisatie met honderden fatale overplaatsingen en verschuivingen op het kritiekste oogenblik, waardoor met de andere hand weer zou worden weggenomen wat er met de eene door methodischen op- en uitbouw in vreedestijd ingebracht is aan nog te gering verband.

Tot dusverre heeft het korps beroepsofficieren met zijn blijkbaar niet voldoende gunstige verhoudingen tusschen de verschillende rangen de rem gevormd, waardoor aan vermelden eisch van m.i. primaire beteekenis nog steeds niet is voldaan. Niet ter wille van een gecamoufleerde liefdadigheid, *doch om een nationaal belang van de eerste orde te dienen* kan men op den duur gedwongen worden om het bevorderingstempo wat gunstiger te regelen; dit zal automatisch ten goede komen aan den toeloop tot de K. M. A. ²⁾

1) B.v. indien men het Reglement Wielrijders eens wil indeelen bij het Wapen der Cavalerie, waar het door zijn aard het meest thuis behoort en waarbij het had dienen ingedeeld te zijn als vergoeding voor het opheffen van de regimenten te paard.

2) Vreest men te groote geldelijke consequentiën van dit voorstel, dan kan men het totaal bedrag aan tractementen voor beroepsofficieren ongeveer handhaven en de salarissen binnen dat maximum herzien op de basis van de nieuwe rangsverhoudingen.

Nu de beroepsofficieren in het nieuwe leger in de eerste plaats een uitgebreid korps instructeurs vormen en een veel grooter percent hunner dan voorheen dient in de bureau's enz., d.i. buiten de vredesencadreering der troepeneenheden, is het te gemakkelijker geworden om de sterkteverhouding tusschen de verschillende rangen in nog wat gunstiger zin te wijzigen, want er bestaat een zeer groot aantal functiën, waarvan niet met wiskundige zekerheid valt te bewijzen, dat zij door een kapitein of luitenant moeten, niet evengoed of nog beter door een officier van den naast hooger rang kunnen worden bekleed. Twee omstandigheden maken het bezwaarlijk om deze zaak binnen de naaste toekomst op goede gronden te bezien: 1o. hebben de nieuwe rangsverhoudingen in ons beroepskorps nog niet doorgevoerd, hun invloed nog niet kunnen toonen, wat voorloopig een te ongunstig beeld blijft schenken; 2o. zijn of komen binnenkort aan de beurt voor bevordering tot kapitein de bijzonder sterke lichtingen reserve-luitenants van de mobilisatiejaren 1915/19, wat van onze oorlogsencadreering een te gunstig beeld zal geven.

Stelling IV. „Een opleiding langs de scholen voor reserve-officieren niet aanbevelenswaard”.

Ik mag mij de eer toerekenen de eerste te zijn geweest, die, in 1908, voor Nederland heeft aanbevolen om de beroepsofficieren via een 2-jarigen aanvullingscursus aan de K. M. A. te trekken uit de reserve-officieren, die daarvoor roeping gevoelen en daartoe door hun militaire chefs geschikt worden geoordeeld; deze aanvullingswijze voorloopig, veiligheidshalve, naast de bestaande. 1) De eerlijkheid gebiedt mij er onmiddellijk aan toe te voegen, dat ik die aanvullingswijze, door mij „als goed werkend selectiestelsel *het* stelsel der toekomst” gheeten en nog steeds als zoodanig beschouwd, voor ons eerst heb aanbevolen, toen te mijner kennis was gekomen, dat zij reeds jarenlang met goede uitkomsten toepassing vond in Denemarken. 2)

1) Onze Eeuw, 1908, blz. 416/24. Idem 1915, blz. 211/5.

2) Verg. van mijne hand: De Nederlandsche kadervorming in het licht van Denemarken's oorlogservaring (brochure). 1908.

De voordeelen ,door mij aan dat stelsel toegeschreven, en nog onverminderd van kracht, schetste ik in 1908 en 1915 aldus: „gaat de officier eerst in het vaste kader over, nadat de vorming tot reserve- of militie-luitenant volbracht is, dan kent men de individuen door en door, wat karakter, ontwikkeling, dienstijver, kunde, praktische geschiktheid, militaire gaven en aanleg betreft, terwijl omgekeerd de adspirant-beroepsofficier zich een behoorlijk denkbeeld heeft kunnen vormen van datgene, wat het militaire leven van hem eischt. Zoodoende worden èn de Staat èn de individuen gewaarborgd tegen teleurstellingen (en schadeposten)..... Het aldus geregelde selectiestelsel, waarbij men van het instituut der reserveofficieren het doorgangshuis maakt tot het korps beroepsofficieren, verschafft vele waarborgen van uitstekende beroepsofficieren te zullen schenken, in doorsnede hooger staande dan men ze krachtens de tegenwoordige regeling ooit krijgen zal”.

Mijne Heeren! Deze zaak spreekt voor zichzelf. Wie de eischen, aan den jongen beroepsofficier te stellen, in volgorde hunner belangrijkheid ziet als ik: 1o. roeping tot en liefde voor het beroep; 2o. karakter; 3o. een zeer gezond lichaamsgestel; 4o. ontwikkeling in sportieven zin; 5o. wetenschappelijke ontwikkeling; 6o. kennis van reglementen en voorschriften, hij heeft slechts ééne oplossing voor dit vraagstuk: selectie. Deze laatste verkrijgt men ten aanzien van de *alles beslissende* punten 1 t/m. 4, geenszins met een 7 voor algebra en een 6 in aardrijkskunde of geschiedenis op een uitteraard vluchtig examen van enkele dagen, doch wèl met een dienstdtijd van één jaar als adspirant-reserveofficier, eerst bij de school, daarna bij het korps, *zoodat de adspiranten-beroepsofficieren een jaar lang door tal van bevoegde personen van twee kanten worden bekeken*. Het beste psycho-technisch onderzoek is slechts een hoogst poover surrogaat voor zulk een jaar dienst onder tweërlei omstandigheden; hetzelfde geldt ten aanzien van het zoo belangrijke punt 3o. (een zeer gezond lichaamsgestel) tegenover een lichamelijk onderzoek van 5 tot 10 minuten door den knapsten arts.

M. d. V. Kapitein FABIUS heeft reeds over dit punt gesproken; ik vernam, dat de heer KEPPEL HESSELINK dit ook zal doen. Derhalve nog slechts een enkel woord over de vele en velerlei bezwaren, door Inl. tegen dit nieuwe stelsel ingebracht. Ik zal met het oog op den tijd die bezwaren niet op den voet volgen; zij zijn alle voor waarlegging vatbaar. Het jaarlijks verlies van één studiejaar h.t.l. aan bijdragen voor de K. M. A. (wordt voor allen *vol* betaald?) komt mij een poover argument voor, waar het om zulke uitnemende belangen gaat; ;trouwens, wanneer men de bijdrage voor de resteerende 2 jaren op $\frac{3}{2}$ maal het oude stelt, blijft de sterkte!

Dat jonge mannen in allerlei beroepen rollen zonder dat vaststaat of zij daarvoor de vereischte roeping en aanleg bezitten, en dat elders de beroepskeuze soms te vroeg wordt gedaan, behoeft toch ten aanzien van de aanvulling van het korps beroepsofficieren geen reden te zijn om de *geweldige* voordeelen, welke wij in dit opzicht kunnen verkrijgen, uitwijkende voor bezwaren, kortzichtig of onversehillig ter zijde te zetten?

Ik geef toe, dat het ten aanzien van de cadetten van het K. N. I. L. door Inl. geopperde bezwaar niet geheel denkbeeldig is. Doch wanneer „Indië niet wil”, zooals wij van hem vernamen, moeten wij Indië de oogen openen ten aanzien van de *primaire* voordeelen van het nieuwe stelsel: de selectie. Indië is Nederland steeds gevolgd in al, wat goed en modern was, ook in organisaties, reglementen, voorschriften enz. Eén opleiding aus einem Gusz voor Nederland en Indië, zoodat dus ook de cadetten voor Indië hun eerste jaar aan de Scholen volbrengen, is veel waard. Er blijven dan nog 2 jaar aan de K. M. A. over voor de vakstudie, speciaal op Indië georiënteerd; dat was oudtijds de normale duur voor Infanterie en Cavalerie; ook zijn voreheen honderden Nederlandsche beroepsofficieren, na den wereldoorlog in de jaren 1919/22 zelfs 180 *reserve*-officieren tijdelijk naar het N. I. L. overgegaan *schier zonder eenige specifiek Indische voorbereiding. Het waren, menigmaal ook te velde, nog lang de slechtsten niet!* Enz. enz. enz.

Nog één woord omtrent de bezwaren in het algemeen. Zij dienen om overwonnen te worden en zij zijn te overwinnen *ter wille van het hooge doel van algemeene beteekenis*. When there is a will, there is a way. Wat is er in de jaren 1911/3 — in den tijd van tegenstelling tusschen de organisatie Colijn (paraat) en het stelsel Bosboom, het reeds sedert jaren, bij name bekende verdubbelingsstelsel — een heftige strijd gevoerd tegen dit laatste, mede door militaire sterren van zeer hooge orde, met argumenten van hoogere en lagere orde! En wat is daarvan overgebleven? Reeds in 1914 kwam het meest samengestelde Wapen, de Veld-Artillerie, ten deele slecht voorbereid en nog half onbewust, op minstens zeer goede wijze te velde volgens dat stelsel. De na-oorlogsche werkelijkheid heeft dat verdubbelingsstelsel door een moderne verzevenvoudiging verre overtroefd. En, om met Jan Pietersz. Coen te spreken, „het sal waerachtig wel gaen”, indien wij allen onze schouders er onder zetten en de zaak methodisch wordt doorgevoerd. Wat is er overgebleven van alle breed uitgemeten bezwaren van al die knappe mannen van grooten naam? Zij zijn verstrooid op de winden des tijds, derhalve vervaagd. Zoude aan Inl.'s breed uitgemeten bezwaren over 20 tot 50 jaar een gelijk lot zijn beschoren?

Wat Inl. bij de toelichting van stelling VI deed opmerken omtrent de „ontreddeering” inzake het bestuur der K. M. A. is mij uit het hart gegrepen. Op de „hoogere bevelvoering” — als ik haar zoo mag noemen — is daar te veel bezuinigd; de Gouverneur is overbelast. Reeds bij het 100-jarig bestaan dier Inrichting heb ik daarop gewezen en een pleidooi geleverd voor *eenige* expansie. Aan den Gouverneur, wiens gebied hoogst veelzijdig is en die te Breda nog altijd een representatieve taak heeft te vervullen, zijn en zijn Eerste Officier — oudtijds terecht „Directeur van Studiën” geheeten — en zijn Hoofden van Onderwijs ont-nomen. Hij staat letterlijk alleen voor al die hoogere be-langen, zorgen, voorzieningen, welke niet *rechtstreeks* de lessen, de practische oefeningen en den inwendigen dienst betreffen.

Wanneer de Gouverneur eens maandenlang ziek werd, wat menscheijk is, zou de nieuw geschapen toestand zich ten aanzien van zulk een belangrijke Inrichting vanzelf wreken. Daar het Regiment Kust-Artillerie en het Korps Pontonniers en Torpedisten, ieder van 2 compagnieën, beiden 2 hoofdofficieren bezitten, daar er aan de K. M. A. ontegenzeggelijk meer omgaat en op veelzijdiger terrein dan bij een vredes-regiment Infanterie met zijn 2 hoofd-officieren, hergeve men de K. M. A. haar Hoofdinstruceur, die voor het onderwijs den Gouverneur terzijde staat en hem zoo noodig kan vervangen. Nu is wel gezegd, dat het aantal cadetten zóó is verminderd, doch dit ontlast den Gouverneur slechts minimaal, want het aantal klassen en studie jaren, ook het aantal vraagstukken en onderwijsbelangen bleef, het onderwijs werd herhaaldelijk veelzijdiger, de eischen zijn hooger.

M. de V.! Tot slot moge ik den Inleider, die mij èn van de K. M. A. èn van de K. H. S. zoo wèl bekend is, ondanks verschil van inzicht op een tweetal belangrijke punten, mijn hulde betuigen voor zijn met gloed en overtuiging uitgesproken voordracht.

Res. Luitenant-Kolonel H. v. LOGHEM.

Mijnheer de Voorzitter. Mijne Heeren.

Het onderwerp van hedenavond heeft uiteraard in het bijzonder de belangstelling ook van de reserve-officieren.

Het spreekt haast vanzelf, dat vooral ten aanzien van stelling 4 bij hen vrij positieve ideeën bestaan.

De wijze waarop de geachte inleider zijn standpunt heeft verdedigd, was zoo toegewijd en welsprekend, dat ik mij meermalen voelde meegesleept. Maar ofschoon het genoeg van de aangename voordracht mij aanvankelijk eenige schroom bezorgde ten aanzien van mijn voorgenomen standpunt, werd ik toch uiteindelijk niet in mijn overtuiging geschokt.

Aangaande de eerste drie stellingen kan ik het in vele opzichten met den inleider eens zijn. Toch vind ik daarin

nog steeds geen motief voor stelling 4, zooals hij deze geformuleerd heeft. Ook de vorige debaters hebben ten aanzien daarvan op zeer aannemelijke gronden een tegengesteld standpunt kunnen verdedigen. Mij was dat zeer aangenaam en zoo zal ik mij daardoor kunnen beperken.

Gaarne vestig ik dan in het bijzonder de aandacht op het algemeen erkende feit, dat vele en vooral jongere reservisten met zoo groote liefde voor het militair zijn worden bezield, dat zij niets liever wenschen, dan naar het beroepskorps over te gaan.

En al vormen de tijdsomstandigheden ook een stimulan in deze, zoo zijn het vaak aangeboren talenten en karaktereigenschappen, die daartoe aanleiding geven. Hiermede dient ook verder en liefst nog meer rekening te worden gehouden. Ook erkenne men de wetenschappelijke ontwikkeling die de a.s. reserve-officieren reeds meebrengen, en die er op gericht is, dat zij in staat moeten worden geacht tot zelfstudie van niet te ingewikkelden aard. Wat men voor den jongeren beroepsofficier meer noodig acht, overdrijve men niet.

Wat stelling 5 betreft ben ik het met den inleider eens:

Het opleidingsplan van de „Commissie Idenburg” is onaanvaardbaar, maar op geheel andere gronden.

Het hinkt m.i. op twee gedachten en leidt tot depreciatie van hetgeen bereikt wordt op de scholen voor reserve-officier.

Als dat niet voldoende is, dan moet men de opleiding langs dien weg aanvullen en verbreedten. Ook ware te overwegen de theoretische opleiding te onderbreken, door een praktische tewerkstelling als onderofficier; nadat in dat eerste tijdvak de opleiding tot sergeant (e.g. wachmeester) zal zijn voltooid.

Als variant op stelling 6 zou ik dus „de scholen voor reserve-officieren” zóódanig willen reorganiseeren, dat zij opleiding geven tot datgene, waaraan een instructie-officier voor de eerste jaren althans, genoeg heeft.

Ik heb gezegd!

Kapitein KEPPEL HESSELINK.

Mijnheer de Voorzitter, Excellenties, Mijne Heeren.

Als ik de vrijheid neem om hier voor Uw groot gehoor enkele woorden te zeggen over dit zoo belangrijke onderwerp, dan is dat, omdat ik meen, dat ik in mijn 8-jarig commando over een der scholen voor reserve-officieren op dit punt wel eenige ondervinding heb opgedaan en omdat mij dit onderwerp zoo buitengewoon ter harte gaat.

In de eerste plaats wil ik over eenige punten uit de zoo buitengewoon belangrijke voordracht van den Kolonel ALTENG VON GEUSAU, mijne afwijkende meening geven.

De geachte inleider heeft o.a. gezegd, dat de tucht op de scholen voor Reserve-Officieren zoo heel anders is als op de K.M.A. en zulks naar aanleiding van de groote leeftijdsverschillen, die zich onder de leerlingen der scholen voordoen. Ik mag den Kolonel ALTENG VON GEUSAU misschien opmerken, dat toch ook op de K.M.A. de cadetten niet allen 18 jaar zijn. Zij verblijven aldaar 3 jaar, terwijl er toch ook bij de komst op de K.M.A. al verschillen zijn. Neemt men daarbij nog de asymptoten, dan komt men op de K.M.A. tot leeftijden van 18 tot 23 jaar, terwijl deze op de scholen, door het vele uitstel van opkomst loopt van 17 tot 25 jaar. Nu heb ik de bezwaren van het samenbrengen van jongelui van deze verschillende leeftijden, van welke bezwaren zoo hoog opgegeven wordt, nimmer gevoeld. Ik zou haast zeggen, integendeel. Juist de ouden, d.z. de afgestudeerden, de Mrs. in de rechten, de ingenieurs, hebben een zeer goeden invloed op de jongeren en uit een oogpunt van tucht doen zich niet de minste bezwaren voor. Ik heb in die 8 jaar nimmer last met de tucht gehad en zeker niet met de ouden; de moeilijksten zijn de eerste jaars studenten, die juist in volle vrijheid in het leven hebben gestaan. Ik kan die bezwaren niet voelen.

Dan heeft de geachte spreker gezegd, dat de practijk, d.i. de opleiding aan de scholen voor R.O., niet vooraf moet gaan aan de theoretische opleiding op de K.M.A., doch dat de practijk op de theorie moet volgen. Ik ge-

loof, dat juist een eerste algemeene indruk van het militaire leven en een kennismaken met den troep voor den a.s. cadet zeer gunstig werkt. Op de K.M.A. worden hen vakken onderwezen, waar zij nimmer van hoorden. Als voorbeeld neem ik tactiek. Zij krijgen dit vak als vakstudie van het begin af aan. Veel is dan voor hen heel vreemd. Op de scholen krijgen zij alleen de eenvoudige tactiek met de practische toepassingen. Hebben zij deze ondergrond, dan zullen zij m.i. later beter de tactiek als „vak” begrijpen. Zoo gaat het met vele vakken.

De geachte spreker is een tegenstander van een eerste opleiding op de scholen. Ik ben er een groot voorstander van. Ik heb de overtuiging, dat juist op de scholen heel veel jongelui de animo voor de officiersloopbaan en het enthousiasme krijgen.

Met buitengewoon veel genoegen heb ik den vorigen spreker de Res. Luit.-Kol. VAN LOGHEM hooren zeggen, dat hij weet, dat onder de jongere Reserve Officieren heel veel animo bestaat om beroepsofficier te worden. Dit bevestigt mij in mijn meening. En dan kom ik op het groote voordeel, dat de Cn. van de Scholen een behoorlijk oordeel over de leerlingen kunnen hebben. De Generaal VAN DAM VAN ISSELT heeft het zoo juist reeds zoo kernachtig gezegd, dat ook het karakter, de militairen aanleg, sportiviteit en nationale gevoelens eischen zijn, die men zeer zeker even hoog moet aanslaan als de ondergrond van wetenschappelijke ontwikkeling. De inleider heeft gezegd, dat hij de wetenschappelijke opleiding op de K.M.A. op wil voeren. Hiermede kan ik volkomen medegaan, doch bij de toelating mag men niet alleen naar den ondergrond van wetenschappelijke ontwikkeling kijken, doch zijn het juist de eigenschappen van karakter, van militairen aanleg, van wijze van optreden, van sportiviteit en zeker niet het minste van gezinsbeschaving, waarop de candidaat terdege getoetst moet worden.

Juist omdat de taak van den beroepsofficier zoo belangrijk is geworden, moeten aan hem de hoogste eischen

worden gesteld. Deze eigenschappen kan men niet beoordeelen bij het A.G.V.A.S. onderzoek, dat ingesteld wordt bij de toelating tot de K.M.A.; een onderzoek dat ik intusschen zeer juist en van veel waarde acht en waarbij ik eenige malen het genoeg had tegenwoordig te zijn. Wel komen deze eigenschappen naar voren bij een 9 of 10 maandsch verblijf op een school R.O. en ik kan u zeggen na dien tijd hebben wij de leerlingen volkomen doorgrond. In het oordeel dat de C. van de school dan over den candidaat uitspreekt zijn deze eigenschappen verwerkt. De inleider heeft gezegd, dat het voor ouders hoogst onaangenaam is, als zij na een jaar hooren, dat hun zoon in verband met een ondeugdelijk karakter of met onmilitaire eigenschappen niet in aanmerking komt voor de K.M.A. Maar ik vraag mij af, moeten deze jongelui, indien zij rechtstreeks op de K.M.A. waren aangenomen, dan wel beroepsofficier worden? U zegt, dat in andere beroepen geen selectie wordt toegepast. Dat kan ik niet met U eens zijn. In ieder beroep, in iedere studie wordt een zware selectie toegepast. Alleen de besten van de besten komen naar voren, tegenwoordig meer dan in normale tijden. Moet men dan in het leger maar menschen aannemen, waarvan men tevoren kan weten, dat zij niet voor het vak deugen? Neen, wij hebben de hoogste eischen te stellen en zelfs een zware selectie toe te passen; dat is legerbelang.

En dan zijn er zooveel jongelui, die het leger absoluut niet kennen en die na de kennismaking op de scholen fanatiek worden. De geachte inleider zegt: „geef mij maar jongelui, die van kind af aan officier hebben willen worden, omdat zij een vader, een broer of een ander familielid hebben, die het ook is.” Zeker, deze wil ik niet uitschakelen, maar wel selecteeren, maar daarnaast zijn er nog zoo vele anderen, goeden, die eerst de zaak moeten leeren kennen. Het bezwaar, dat de jongelui, die niet gekozen worden, na een jaar een andere richting moeten kiezen, acht ik niet zoo groot. Dit komt dagelijks voor in

alle studierichtingen. Hoevelen voltooien hunne studie op de universiteiten niet, hoevelen veranderen er niet van studierichting. Ook die jaren zijn verloren en méér dan een jaar op de S.R.O. Het niet toelaten tot de K.M.A. na dit proefjaar aan de S.R.O. is eenvoudig, het verwijderen van een eenmaal benoemden cadet is steeds heel moeilijk geweest en moest hij al heel wat op zijn kerfstok hebben. Van den Gouverneur der K.M.A. hoorde ik, dat dit tegenwoordig eenvoudiger gaat, doch een bezwaar blijft het.

Tenslotte heeft de Kolonel ALTING VON GEUSAU een grooten angst voor te weinig toeloop, waardoor men niet zou kunnen selecteeren. Die angst bestaat bij mij absoluut niet. De slechte jaren na den oorlog uitschakelende, is het leger bij de gegoede bevolking zeker wel in aanzien. Vooral nu zich steeds meer reserve-officieren onder de burgerij bevinden en dit aantal jaarlijks steeds grooter wordt, wordt het leger in uitgebreiden kring bekend en ontstaat veel meer belangstelling voor het leger. Dan zullen er naar mijne meening ook meer dan voldoende candidaten zijn om een ruime keuze te kunnen doen voor beroepsofficier.

Natuurlijk moet hierbij op den voorgrond gesteld worden, dat men zekerheid heeft dat ieder jaar de noodige plaatsen beschikbaar zijn. Een vader kan de beroepskeuze voor zijn zoon niet opbouwen op een *eventueele* openstelling van plaatsen. Thans wordt in Mei bekend gemaakt of en hoeveel plaatsen in Juli beschikbaar zijn; dikwijls zijn er geen plaatsen, terwijl er jaren geweest zijn, dat dit varieerde van 50 tot 80. Mijns inziens moet in de wet vastgelegd worden dat jaarlijks een zeker percentage van het in de vredesorganisatieën voorkomende aantal beroepsofficieren, zal worden aangesteld. Dat is een logische aanvulingspolitiek en de vaders weten, waar zij zich aan te houden hebben.

Ik heb gezegd.

Kolonel Jhr. ALTING VON GEUSAU.

M. d. V. Gaarne wil ik gebruik maken van de gelegenheid, die U mij biedt om de geachte debaters in het kort te antwoorden.

De heeren, die er de voorkeur aan geven om de adspirant-beroepsofficieren wel één jaar aan een S. R. O. te plaatsen vinden alle argumenten, die ik daartegen aanvoerde in mijne inleiding vermeld. Ik meen goed te doen deze niet te herhalen en te volstaan met er heen te verwijzen.

Ook geldt zulks voor de bezwaren welke ik tegen de n.m.m. te strenge selectie heb, zooals *die* vooral door Kapitein FABRUS wordt voorgestaan.

Als de Kapitein FABRUS de mogelijkheid oppert om na één jaar S. R. O. nog drie jaren K. M. A. te krijgen, zijn mijn bezwaren tegen dat jaar S. R. O. althans ten deele vervallen. Ook zou dit een modus zijn om aan de verlangens van Overste VAN LOGHEM tegemoet te komen. Ik ben echter van meening, dat een dergelijke uitbreiding wel niet spoedig zal kunnen verkregen worden .

De Generaal VAN DAM VAN ISSELT deed het voorkomen alsof ik van onze jonge beroeps-officieren geleerden wilde maken. Ik heb de wetenschappelijke opleiding sterk naar voren gebracht, omdat deze hoe langer hoe meer dreigt verwaarloosd te worden, maar mij dunkt ik heb toch voldoende doen blijken hoezeer ik aan lichamelijke opvoeding en algemeene ontwikkeling de noodige plaatsen in de leerplannen wilde inruimen. Anderzijds meen ik, dat de geachte debater het programma nog meer wil overladen door invoering van literatuur-studie e.d.

Het standpunt van debater, dat men den cadetten niet te veel moet leeren, omdat de militaire wetenschap zoo vlottend is, zal den Generaal wel in een onbewaakt oogenblik ontsnapt zijn. Op die wijze zouden er in de vorming steeds maar hyaten ontstaan en dus zou de grondslag ontbreken om op voort te bouwen. Bovendien is de vraag gewettigd, wanneer men dan eigenlijk met studeeren beginnen moet, als men toch altijd achter loopt.

Prineipieel verschil bestaat inderdaad tussehen Generaal

VAN DAM VAN ISSELT en mij waar hij de wetenschappelijke vorming op de vijfde plaats en ik op de eerste plaats noem. Ik behoef daar niets aan toe te voegen en herhaal, wat ik in mijne inleiding zeide, dat het aanzien van ons beroep een flinke knak krijgen zou, indien wij het wetenschappelijk peil gaan verlagen.

Met volle waardeering nam ik kennis van het afwijkende standpunt van Overste VAN LOGHEM. Waar hij echter geen argumenten aanvoerde, welke de mijne weerspraken meen ik ook voor hem naar mijne inleiding te mogen verwijzen.

Eindelijk heb ik met belangstelling kennis genomen van de met overtuiging voorgedragen inzichten van den kapitein KEPPEL HESSELINK. Hij schoof mij enkele zaken in de schoenen, die ik niet gezegd heb o.a. dat er eerst theoretisch en daarna practisch opgeleid moest worden.

De leeftjidsverschillen op de K.M.A. zijn veel geringer dan op een S.R.O. maar bovendien vervagen zij daar veel veel meer door de andere tucht en door het feit, dat aan de K.M.A. alle leerlingen voor een levensberoep worden opgeleid.

De selectie, waar ook deze debater zoo hoog van opgeeft, is natuurlijk een voordeel, dat kan immers niemand ontkennen. Maar ik vrees, dat wij niet aan de selectie toekomen, wanneer er eenmaal gebleken is, dat men bij de militaire opleiding de kans loopt na een jaar afgedankt te worden. Ook geloof ik op den duur niet aan die groote aantallen reserve-officieren die plotseling ambitie voor het militair beroep krijgen. Ik beschouw dat zuiver als symptomen van dezen tijd.

Ik breng hulde aan de gloedvolle wijze, waarop spr. zijne inzichten voordroeg. Met volle waardeering voor zijn standpunt, moet ik toch verklaren, dat ik in geen een deele overtuigd ben.

M. d. V. In verband met den tijd heb ik mijn repliek zeer kort gemaakt. Ik dank U voor de mij geboden gelegenheid.

De VOORZITTER :

Ik dank den Kolonel Jhr. ALTING VON GEUSAU nogmaals voor zijne interessante voordracht, en H.H. debaters voor wat zij hebben willen in het midden brengen.

In verband met het late uur wil ik kort zijn. En dan wil ik met vreugde constateeren dat noch de spreker, noch de debaters ook slechts een oogenblik het bestaansrecht hebben ontkend van de Koninklijke Militaire Academie als opleidingsinstituut voor onze beroepsofficieren.

H.H. debaters mogen een verblijf van een jaar aan eene school voor reserve-officieren bepleiten, voorafgaande aan de academie-opleiding, aan de noodzakelijkheid van een internaat van 2 of 3 jaren aan de K. M. A. heeft echter niemand twijfel uitgesproken.

Laat ons hopen dat ten slotte eene regeling tot stand kome, die zoowel voor het leger hier te lande als voor dat n Ned.-Indië een gehalte van de beroeps-officieren verzekert dat rekening houdt met de hooge eischen, die aan hen moeten worden gesteld.

Ik sluit hiermede deze vergadering.

Mededeelingen van huishoudelijken aard.

Nieuwe leden.

's-Gravenhage: Mr. C. A. van Gorkum, J. P. de Hingh, 1e lt. Art., J. J. Zomer, 1e lt. Infie., Jhr. H. A. van Foreest, lt. ter zee 1e kl., A. de Booy, lt. ter zee 1e kl., D. J. Bussemaker, lt. ter zee 1e kl. Amsterdam: M. B. Koetser, onder-luit. Sp. D. Amsterd. Burgerwacht, W. L. van Rijnbeek, onder-luit. Mitr. afd. Amsterd. Burgerwacht, Dr. A. Kok, res. 1e lt. 15 R. I. Breda: W. A. van Burgeler, J. C. Haex, J. Prins, H. M. van Weel, L. T. W. Weiss, allen cadet-sergeant der Art., J. C. Hardeman, J. Hoofman, P. M. Koutz, B. van Slobbe, F. C. Vrans, allen cadet-sergeant der Genie, J. J. L. Baron van Lynden, H. Meijer, J. L. J. Swartjes, allen cadet-sergeant der Cavalerie. Delft: J. J. van der Dussen, Vdrg. Inf. Ede: F. C. de Bruijn, J. A. Dubru, W. E. J. Tjeenk Willink, J. G. E. Luijt, A. M. Nieuwenhuis, J. W. Westerhoff, mr. M. B. van der Werk, E. Th. Douwes Dekker, J. J. M. Taudin Chabot, allen adsp. res. officier der bereden Artillerie, Ginneken: R. G. de Lange, Kapt. Inf. K.N.I.L. Leiden: L. W. Sluiterman van Loo, Kornet 2 R.V.A. Utrecht: A. M. Luyk, res. 2e lt. 10 R. I., Dr. C. G. J. Dornickx, Off. v. Gez. 1e kl. Voorburg: H. M. G. J. Lentz, 1e lt. Inf., 's-Gravenhage: J. F. van Kervel, 1e lt. der Gren.

De aandacht wordt gevestigd op art. 11 van het Regl.: Leden, die voor het lidmaatschap wenschen te bedanken, zijn verplicht zulks vóór den 15den September schriftelijk aan den Secretaris-Penningmeester te melden, Geschiedt die kennisgeving later, dan zijn zij opnieuw verbonden voor het aangevangen werkjaar, dat telkens den 1sten October begint. Voor de leden in Ned.-Indië kan die schriftelijke melding geschieden aan den Hoofdcorrespondent te Bandoeng, mits zulks vóór den 15den Juli plaats vindt; en op art 15 van het Regl.: De contributie van de leden, die in Nederland wonen of aldaar een adres hebben opgegeven, wordt betaald door overschrijving c. q. storting op postrekening No. 78828 kantoor 's-Gravenhage ten name van „Secretaris-Penningmeester der Vereeniging ter beoefening van de Krijgswetenschap”. Het door den Postbeambte af te geven bewijs van overschrijving c. q. storting is als kwitantie te beschouwen. Indien 2 maanden na den aanvang van het werkjaar (het werkjaar loopt van 1 October tot 30 Sept.) de contributie niet op bovenbedoelde wijze is voldaan, dan wordt door den Secretaris-Penningmeester per kwitantie beschikt over de contributie, verhoogd met de invorderingskosten.

De leden die de contributie 1933/1934 ad f 5.— nog NIET betaalden, worden dringend verzocht dit alsnog spoedig te doen. De contributie voor 1934/1935 bedraagt f 5.—.

Geeft bij adresverandering daarvan kennis aan den Secretaris-Penningmeester, Bezuidenhoutscheweg 333, 's-Gravenhage.